diaspriana.org.ua

БОГДАН РУБЧАК

КРИЛО ІКАРОВЕ

Нові й вибрані поезії

СУЧАСНІСТЬ
1983

БІБЛІОТЕКА ПРОЛОГУ І СУЧАСНОСТИ Ч. 161

Обкладинка Любослава Гуцалюка

Bohdan Rubchak
THE WING OF ICARUS
New and Selected Poems

SUČASNIST — 1983

All rights reserved.
Copyright © 1983 by Sučasnist
Library of Congress Catalog Card Number: 83-50385

МАРЕНУ ТОПИТИ
1980

ВІЩУН

Обачно! Не запитаєш нікого,
де починаються межі ці.
Навіть оленя зіркорогого,
ні гадюку, темну наложницю,
ні мухомора, що мружиться
на світлотінні грані,
ні журавля, що ножицями
перетинає світання.

Неначе перснями, брязкальцями
на спраглих пальцях жіночих,
очей гарячими дзеркальцями,
де блискають межі ночі,
русалчими, дикими танцями
слово тебе наврочить,
та не покаже під місяцем
підземним знаків пророчих.

Потрібен тут не з зозулинця вивар,
а голос іншою грою,
що говорить не миртом, а вивертом,
вивіркою, куною,
що відає з пущі вивести
бугайця до водопою —
тільки такий на ви́весні
заволодіє тобою.

Він учням на врочищах голубавих,
де відсвітилися за́світи,
в білих борах з прозорими навими
заборонить говіти, —
та як світ уруниться нивами,
крикнуть з купави квіти,
заведе під кореня звивини
слово там засвітити.

МАРЕНУ ТОПИТИ

В устах розкритих печери,
що дихають часу згагою,
де може шамкались чари,
тьмяно освічені здогадом,
де ночі котячі джури
(з місяця злобною згодою)
клали з лиликів шкіри
та срібні перстені гадини, —

в каміннім лоні печери
набрякла рожева перла.

На слід напутивши чутку,
шукали веселі лучники
майбутнішу від початку:
бичами з променів мучили,
зв'язавши в світання сітку,
прапредків козині чучела.
Неначе стиду печатка,
щеміли за́грав поличники, —

та в світ не збочили свідки,
не зрадили кровоквітки.

Росла, напувана словом,
годована теплим дотиком,
опуклість узявши в сливи,
з її опівнічним відтінком.
Приймала сонливі зливи
своєї темної Матінки,
давалась міцно-пестливим
рослин ліянових ротикам, —

далеко від лав крикливих,
навал неситих мисливих.

В устах розкритих печери
прощалась богиня з Ненею,
щоб вийти в наші кошмари
жагучою нареченою,
щоб звіяти чайму чвари
над чорним плесом-кончиною,
зрости царихою марив,
назвавши себе Мареною.

Та ловчі спутали бранку,
втопили в озері ранку.

МАЛА ЛЕҐЕНДА

Корився він по норах і печерах,
та ніжности у камені замало:
старих світів коричневе череп'я
його безсилі стопи протинало.

Блискучі очі стер об голі скелі,
і вже йому нічого не боліло:
у гордості колючій та пустельній
прокляв, прогнав від себе кволе тіло,

і став всесильним. І зійшов він паном
від клекоту орлів у наші села.
Вона його зустріла з повним збаном
води — м'яка, землиста і весела.

Так ніби з помсти за камінне жниво
свого життя — блукання піднебінням —
забаг зачати свій камінний вивід,
засіяти її зірок насінням.

Неначе льодом, каменем зашерхли
поля, закляті в нероети корости,
завмер в камінну тишу гілки шерех,
заклякли трави у кривлянні росту,

і все застигло без життя і смерти.
Вона ж стояла скелею стрімкою,
аж виплила з правод краплина вперта
і потекла камінною щокою,

немов сльоза. Пробіг по ріні вітер,
і вічне сонце вечоріти, дніти
пустилось знову. На камінних вітах
камінне листя стало зеленіти.

КАЗКА ПРО ДЕНЬ

Було у дня дванадцять годин,
дванадцять князівен, білих лебідок.
Старий не знав, як їм догодити, —
годував сонечком на обід.

Та все їм чомусь було не до ладу,
оцим князівнам, лебідкам білим:
одні заподіяли батькові зраду,
а інші ще більший, біліший біль.

Ця повіялась десь за море,
та за срібло віддячила міддю,
найстарша лякала людей марою,
найменша спалила батькові дім.

Коли князь у костистій печері гас,
то гримнув прокляттям на блідолиців.
В печерах кошмарів чуємо часом,
як чорні до зір ячать лебедиці.

ЛУК ФІЛОКТЕТА

Пропите вино і чари пробиті так скоро,
і ти вже, море, старе — посниділи чари твої.
Лиш самотність кигиче, бо маску спопелив сором,
лиш миска крива і шмаття смердюче і сторож
знепружений і барліг, що біль його прогноїв,

біль, крик. Як смієте? Крик, біль і рана,
що й інший заступник на купі гною прийняв,
коли і його заструпила-спекла промениста зрада.
Наш крик колов сибарита і конокрада
і бранку дзвінку і лицаря і коня —

наш крик, не їх. Для них я напружував друга,
проколював персні хрящаті горлянок, і рук
жиласті зап'ястя. Тятиви нервова напруга
служила їм, як повії брудна наруга,
як срібла сміх, як жовтня брехливе «Умру!»

Я стояв за їх алюмінійове павутиння,
шпалери скляні та прозору шпаклівку зір.
Та гостро помстила остиста, густа господиня
за стіни палат, за пеанів тандитне тиння,
щоб знову я з вами у хащах ричав, як звір,

щоб знову з вами. Щоб знов у завітних ранах
крізь стопи, чоло і пуп, крізь плоті липкий лантух
червоно кричало. Щоб на нетесаних нарах
народжувався у вічних скорчах обрію ранок
червоною раною. І щоб біль ніколи не вщух.

Щоб розбігались на ради свої, як в нори,
за вітраж порохнявий інкрустованих небом слів
щоб лиця ховали від смороду і непокори.
І щоб врешті викинули мене на розхристане море,
бо я наболів. Налюдинив. Наскавулів.

Та друга бракує їм. Стане хто боронити
солодких коханців, сполохані стада самиць?
Спершу хлопець прийде, щоб серце своє покорити,
потім лис доріг, пошрамований, хитро скритий
заговорить до мене піснею срібних столиць,

і, мабуть, повернусь. Із смерти струнким нарцизом,
непомильним, блакитним. За біль і за шмаття хмар
дам відповідь гостру на сонця сердечний визов.
Плоскорізьбою на фризі застигну. Льодистим бризом
війну́ змінити кошмар на криштальний кошмар.

А тепер я з собою. Мій кострубатий острів
шкірить щоранку порепані ребра скель.
Наді мною чайки танцюють, прозорі гості,
підо мною в старечій злості безчасний простір
корить гирла, джерела, оселі, корені, брості, —

а в мені моя гордість і сором, мій зліт і мій скем.

НА ПОЛЯХ «ІЛІЯДИ»

1 ГЕРОЇ

Потвори на ходулях. Блискучі чучела
із бронзи. В бровах кров запечена
порічками. Пусті очиць печери,
і вбивства похіть наглі зуби шкірить.

У вухах їм галактики бринять,
а венами колують кораблі;
кує ненависть гордий герб у серці,
і навіть горб наїжив зелену шерсть.

Жорстокість. Розчепірена щока.
Розчавив камінь череп. А в кущах
зламане ратище. Епос. Ось про що
нудно заводять старці по шинках і досі.

А все таки нещасні. Кукли сил,
хворіють на простоволосий шал,
що смерть дітей на нього — єдиний лік.

Вони ж надлюди. Нелюди, каліки.

2 БОГИ

Найстарший цинік розвернувся в хмари
і безхребетно крутить так і сяк.
Синок з ним поруч — бородач-босяк,
і збочена Атена кров'ю марить.

Старий дари рахує, з жаром скнари
рознюхуючи: цап чи порося?
За дим офір, що потом тіл просяк,
можливо низпошле дешеві чари.

Таким на борг ми віддавали долі?
Це — богування: раптом стати птахом,
пройтися вихром по смертельнім полі?

Як дні замкнуться у конечнім колі,
хто *їх* судитиме пекучим жахом?

Плач, Ахіллесе. Розпач, Андромахо.

3 ДЕЗЕРТИР
(Паріс у Третій пісні)

Столиця поїздами й антенами ніч намацує.
Не егіда Атени, а брудна фіранка в готелі
тепер мені бринить, Гекторе, і мені добре. Це є
мій день.
Кажеш, що пошиєш мені з каменюк шинелю,
називаєш то лялею в льоконах, то моржем-самцем,
женокрадом, жеребцем, кнуром, кльовном у душних
спальнях.

Хай буде так. Але йди геть. Хвалися над трупом. Сам цей
світ кори. Кричи собі пеани. А мені дай спокій.

Прокльони, Патроклоси, Ахіллеси з залізним серцем,
коні, колісниці, божевільні бо́ги, ікло піки:
цей маніякальний калейдоскоп — геройство? Сплив сперми
у бронзу оргазмом убивств, чи в скорчені жахом піхви
рабинь — мужність? Ти вже старий. Мариш гаслами
стертими.

А мій тілесний спис вібрує днетворчою раною
моєї коханої, і безсиліє в мислях смерти.

Я ще піду в призначення синьовинового ранку,
щоб убити робота смерти з усесвітом на щиті,
і теж трупожерним круком над тілом скульптурним крикну.
А тепер дай мені спокій. Дай заснути в теплім житті.

МОНОЛОГ КАПІТАНА ЕЙГЕБА

1

Ну нарешті, мій білийките,
випливаєш з моїх глибин.
Я ж на тебе чекав — на китицю
із кошмарів, з води, з імли.

Я на тебе чигав дитиною
в коралевих картинах книг, —
я ж тебе ще тоді гостинно
в серцежиллі своїм зберіг,

і приносив хлопчатком босим
теплі зграї нехитрих слів:
слав до тебе на темні зносини
безборонних своїх послів.

Все для тебе. Усе тобою.
Все тепер — моредонна слизь.
Хворобливою біломлою
мислі згусли і затяглись.

2

Я покинув сторуку пристань
і подався уплав, уплинь:
з-під гребінної піни пристрасти
зблисла видивом біла тінь.

Море вітром горить у венах,
серце душить мене, б'ючись:
мушу знати життя студене
вбивчохтивих щілин очиць.

Мушу знати тебе, о Пане
ненави́сний і навісний,
що в камінне із полум'яного
ти закляв мої дні та сни.

Хочу битися, білийките,
розчахнути мертвотний штиль,
як гарпуну, свій жереб кинути
у кипучі провалля хвиль.

Як не влучу — піду блукати
з білих привидів вантажем.
А поражу — впаду з крилатим
у сновиднім плечі ножем.

П'ЯТНИЦЯ САМ

Оцей наговорив багато хитрих слів,
оставив тьму дарів, що я їх не просив:
на погляд мій відвертий маску він надів,
як хутра на ебен тілесної краси.

Заразу жаху защепив у кров мені,
гріха гарячку та хандри липкий намул, —
не миготять уже боги в моїм вогні,
я мушлю роздушив, бездушну вже й німу.

Громаджу купи дум і сумнівів-жалів,
як ягоди сухі, що нагромадив він:
лякають день і ніч руїни кораблів,
корони королів, птахи чужих провин.

Відплив, як бог. А я на звідному піску
злим хвилям прокричу його пісну мораль,
та й полечу зі скелі в хвилі хлань жаску —
хай зацілують біль макреля і кораль.

І хай йому тоді, в ту божевільну мить,
в таверні, де торги, гетери, ром і шум,
папугою знаття свободи зверещить
і випалить ущент проклятий, гордий ум.

ВИШЕНСЬКИЙ

Земля ридає. Матінко, ридай!
Ксьондзи та здирці, подуривши раєм,
з ридванами, повіями, токаєм
на ввесь порозвертались руський край.

В церквах-руїнах, ой, не май-розмай,
а клечання з будяччя, молочаю.
Приблудні пси молебні в них співають
на хворий чад, на чорний урожай.

А ви? Полабзюкуєте почтиво.
Жлуктаєте сегодня лядське пиво,
а завтра — робачливий русский квас.

Хай струп, гниль, мор, тлінь, щем навчає вас,
бо я іду од вас не батьком сивим,
а чорним круком у пропащий час.

КОТЛЯРЕВСЬКИЙ

Сміявся Котляревський. Черевце
скакало желятинно під жилетом,
і мужиками випраним манжетом
своє мужицьке утирав лице.

Іржав солодосласним жеребцем,
щоб вже ніхто не рассуждал об этом,
щоб за котлетами та вінеґретом
ніколи не запахло чебрецем.

Сміявся довго дядько. Та й помер
в покоях тихих мирно і побожно.
А в пеклі дідько шкуру з нього дер
та у котел саджав за олжу кожну.

А може й ні. Можливо, він тепер
регоче з домовини переможно.

ЛИСТ ДОДОМУ

Набридло, знаєш, груднем жати жито
і вижидати виноград у січні, —
тягнутись знову на дебелій притчі
назад у вічність, мов сценічний витязь.

Як марива, щоб слово сторожити —
твої торкання. Як кошмару причет.
Як ті тополі, спогадом ґотичні,
що їх не можна летом пережити.

Тож як нам бути? Нам, що не існуєм
ні у моїм, ні у твоїм майбутнім?
Невже назавжди євшан-зіллям струїм
мою струнисту кров, кровисті будні?

Закам'янієм в далечі облудній,
як випрозореностарі статуї.

КНИГА З ДОМУ

Еге ж, авжеж, адзусь, агось, Микито:
про все на світі дядько розповість.
Московську заздрість і татарську злість
у очках крокодилячих укрито.

Він виживає карколомним спритом,
бо мислить звинно і безвинно їсть:
підземну нечисть чи надземну вість
він барвінково пов'язав з коритом.

Хай не бандурить нам, що він простак
блаженний, син землиці, сіль землиці:
педантсько, в хірургічній рукавиці,
Поетові розрізати зіниці —
тут мудрий дядько хоч куди мастак.

Підмайстер зла. Байстрюк Протихриста.

ДЕКАДАНС

1

Осінь, наче в'юнка кокетка
з далеких днів,
що в протертім портреті предка,
на чарки дні
бачить очі палкі, протлілі,
і чує жаль,
і колише в закляклім тілі
свій перший вальс.

2

Осінь, наче крихкий вельможа
в бруднім бістро,
що покійним покоям, льожам
підносить тост.

Щось помітне в тендітних рухах,
як осад свят,
і як морок, бреде по бруках
його віва́т.

БЛИСК І ВІДБЛИСК

Осиковий гай у січні:
у смерти скорченім струнні
затерпли звуки безлунні —
торішні листки калічні.

Не вчує його білокорий
потік, що німує нині
у зціпенілім спині, —
плинно його не повторить,

йому, про зелені свята,
не випере синє хустя.
З них двох уже не нап'ються
слів боязкі звірята.

Мара гіллястого лося
в закостенілій ристі
в люстрі зачахне імлистім
дочасности двоголоссям.

ДРУГЕ ПЕРЕТВОРЕННЯ

Порву. Ця золота вимова
сочистих, перестиглих уст,
кругами повними римована,
цих сплетень виплеканий хист

осточортіли. Чорний покруч
із дожа пишного зроблю, —
бурштин, цинобру, червінь, охру
переміню в оглухлий зруб,

і знак мовчанням білим-білим,
як шибеницю, оточу:
хай повдовує голим тілом
без вишитих, майстерних чуд.

Коли зуміє подолати
похмілля барв, як шум вина, —
зусиллям першим немовляти
зелене вимовить він А.

ДРУГА ОГОРОЖА

Від безміру глухого світу
оборони, моя розквітла!
Б. І. Антонич

Мережу я спорудив на межі,
куди вимови вже не досягають:
крізь різьблені щілини просякають
рослини темні, мов слизькі вужі.

Ці візерунки візантійських брам
розсиплються, розпустяться, розтануть,
і у валах тривалого туману
розвіється оселя, Міріям.

Прийди, неначе первістка. Схились,
неначе вітки тінь на підвіконні,
щоб кровоколом білогриві коні
промчались знову. Як співав колись.

Сестрою милосердя пригорни,
накресли коло на піску під нами, —
первинними знаками, як руками,
від первісного сну охорони.

МАНДАРИН ДРУЖИНІ

Коли я, перевершений собою,
неначе бог насичений триванням,
усмішкою закритий кам'яною
на грань ступлю, що перша і остання;

коли мільйони поглядів габою
мене огорнуть самітного рання,
і аркою застигнуть золотою
усі мої змагання і вагання, —

ти плач здуши, і під черешень листя
піди сама у день той придорожній.

Малюк-жебрак, обмазаний болотом,
пустує там. Відкритий та порожній
у нього погляд, а в чуприну плисти
пішов вітрець м'яким круговоротом.

СВЯТА І ЧОРТ

В коконах ікон заклякли вікна,
і в сукні́ всеношних сонні стегна.
Різноколірові миті квітня
в зо́лоті старих мозаїк стигнуть.

На безликий клен упали руки,
замість спати в сплеті рук жиластих,
у постелях кучерявокручих
жити, і на близни ласку класти.

Слів служниця ти і марив жниця.
Наче в нішах переполовілих,
у твоїх безвітряних зіницях
крила голубів закам'яніли.

Сміху скалками уста б калічив,
жмурами жури я б щоки клечав, —
бо погідний день твого обличчя,
як жахлива Божа порожнеча.

ТРИ ЛЕГКІ ЛЕКЦІЇ

1 НАУКА КРАПЛИН ДОЩУ

Упадав я в тобі щоночі,
але в снах. На сльотавих площах
не зліталися наші очі,
а тремтіли в облич дере́вах,
суплячись під дощами ревними,
перелякані кревним зовом.

Ніч ревла. Злив проваллям. Зривом.
З нього мавка мене манила
сміхом тихим, твоїм, зрадливим:

кров карала полином марив,
бо вбивав я наш сміх триванням,
відрікаючись добрих чарів,

м'ятних варив хвилинних втілень.
Та краплини дощу на листі,
що з дитячих далин летіли,

щоб розплинутись у хвилині
(не як сльози, на віях вічні), —
відповіли мені. Віднині

я цвістиму в тобі щонічно,
наче всесвіт в одній краплині.

2 НАУКА РІЧКИ

Задовго шукав я соків
в так званих травах шовкових
та в мисках яблук воскованих.

Зачасто грибів питав я
про темну тайну літання
та руту мучив про радість.

Про рук старі замовляння,
очей німі голосіння
немов нічого не знав я;

неначе й зроду не бачив
ремесел, ніччю звичайних,
і креслень простих, як вічність.

Тепер камінню орлину
відкрию тайну, і руті
про мирт збираюсь казати:

новий послушний челядник
сузір'я Лади ладнає
на річки дзвінкім варстаті.

3 НАУКА МОРЯ

Все ще тривожать ці мощі
усопших рабів квітневих,
прозорі, немов пелюстка.

Все ще маячу прощами
у недокровні люстра,
заклечані тінню вітру.

Небо все ще не ближче,
як очі, пристрастю тьмяні,
в синіх листах на горищі:

наче з павучої ніші
уст іконні шептання
кличуть, жагуче кличуть.

Пора лишити ці мандри
молодшим. Зосталось мало
хвиль на таке марнування.

За милями, мислей скелями,
слів проваллями — море
вітає хвилею ранньою.

ЕСКІЗИ

1 МАДРИҐАЛ

Крихітно пола
мана моя дама.

Тремтить дробина
очей в очах. Мана
уст на мені.
Дрижать.

Дотиків сніг за
сипав на сни —
на близнята задум
коханого тіла,
що мозку вощини

в його меду.

В призмі зору
її промінь роз
битий. В розчині ночі
блідо освітлений
плянеток рій:

чоло — манастир,
стегна —
турецький рай,

волосся — дощ,
долоні, сказано, сніг,
губи — у сміх,
а очі — чомусь у плач.

Так дивно пола
мана моя дама.

2 НАРІКАННЯ НА ГРУДЕНЬ

Трудно вмирає рік,
як старовір.

Трудно грудень
холоднорукий
віддає мені спогади
погоди
очей твоїх
і брів
і грудей.

Старий скупар!

Дражнить
твоїм обличчям
в сухожиллі галуззя.

ЖЕБРАК
(З Сальваторе Квазімодо)

В тіла убозтві, таким, як я став —
бач мене, Отче. Я ж вуличний пил,
що вітер підносить, всемилостив.

Був час, не послабшав би дужий шал,
голос шорсткий, як первісний крик,
пісні моєї — за жаден скарб.

Тепер — милостиню прошу, жебрак:
дай мені хліб наш насущний — скорб.

БОЖЕСТВА
(З В. Г. Мервіна)

Колись товпилися на порозі смертности
Та не були обрані
Немає свободи такої як їхня
Тих що не мають початку

Навіть повітря є їхнім спогадом
Посіллям де не можуть мешкати
Та в якому ніколи не відсутні

Що ти питають *що просто існуєш*
І небеса і земля вклоняються їм
Піднімаючи погляд з-над своїх виборів
Умираючи

Цілий день цілу ніч
Все що помиляється їх обожає
Навіть мертві співають їм безконечний гімн

ДУМАЮ ПРО ВОЛЛЕСА СТІВЕНСА
(З Роберта Блая)

Цей новий сніг наче говорить про дівчат
В легкому убранні, тканому із золота,
Так як старий сніг шептатиме
Про французьких сторожих.

Це нове світання говорить про пляжі,
Блискучі, як цукор, і чисті, як хмари Греції,
Так, як виснажений присмерк співатиме
Про хвилі на тому березі.

Ця нова сила шепче про темінь і смерть,
Про слабкий човник, в печері загублений,
Так як у човні, пливучи у смерть, ти співав
Про пір'я та білий сніг.

ОСОБИСТА КЛІО
1967

ДО КЛІО

А все таки ти — тільки корч гістерії,
Кліо. Злива на камінних плитах,
хвилинний скорпіон на сталактитах —
анналах абсолютної історії.

Твій монумент, оклепаний, оплаканий,
розсиплеться на рінь столапим тропам.
Листва та комашня покриє трупом
прегордий герб, в крові крилатій плеканий.

В калейдоскопі, пишнім позолотою,
промигнеш у кількох ярких фігурах,
а потім час, як сніг хрести на горах,
увінчить бюсти вічністю золатою.

Гніздом щурів, червивою державою
кольчуги стануть, корогви, корони,
і раті рани, перемоги руни
зрівняє цвіль байдужістю іржавою.

Зламай перо і меч на скельнім е́посі,
в музеї моху здай епохи, шати, —
бо плющу підступ, хащів хижі чоти
не переможеш ні в бою, ні в описі.

ТРИ ФРАҐМЕНТИ «СЛОВА»

1

Криво летять
ратищ іглиці.
З хмари латать
віщиці-птиці.

Чорною гиччю
дими ріжуть обрій.
Хижо кигичуть
птиці недобрі.

2

З сонця на зорі
колишеться рать.
Шатра горять,
шоломи горять.

Небо палає,
палають зіниці.
Захлинаються лаєм
лахматі лисиці.

3

Тихо. Ні звука
на чорному світі.
Мором і скукою
море століть.

Плачуть ліси
в глушині віковій.
Лезо сльози
забагрянило вії.

КАМІНЬ

1

Камінь не має вікон,
він не має очей.
Нашим безкровним віком
тиша його тече.

Він від місяця чужчий,
ближчий, ніж далеч у снах.
У звуків байдужій гущі
німо питає нас.

Б'ються об камінь марно
тисячі смутків і щасть, —
тільки линам та сарнам
дар середини дасть.

2

Часом з каменем сором:
наука буття щемить.
Мрієм його собором,
часом, що вік, що мить.

В купол глибінь полинув,
до мнимих склепінь поплив
спів — і немає. В глину,
в попіл німіє, в пил.

ФАВСТ

Миші, власті горища,
догризли хутро старе.
Ска́рбами книга віща,
череп і срібний хрест.

Та заслабий карбункул,
циркуль і циферблят.
Глянь на квітневу бруньку:
більма питань болять.

Трутний трунок готовий.
Хто ти — звіздар чи звір?
Поклик млосної крови
тяжко тягне від зір.

Чорно — дзвонами крови,
світло — досвітній дзвін.
На кухоль фатальний брови
бюрґер крилатий звів:

«Трудно жити, мосьпане?
Ти ж ніколи не жив!
Слово квітневоп'яне
не оживляло жил.

Тверезі хай п'ють трутизну,
ті, що розчинять світ,
що в тезах справляють тризну
над мітом розквітлих віт.

Їм залиш свої числа:
світ вже для них погиб,
над ними хворо нависла
хмара, схожа на гриб.

Кастрати шукають суті?
Не знайдуть. Єдина суть —
устами спивати в сутінь
з уст життєдійну росу».

ДОН ЖУАН

Твій вітряний вік у квітнях.
Чи в січнях? В цвіту. Чи в снігу?
Жил життєгонне віття
несе неситу снагу.

Не кличеш, не молиш. Лучиш.
Льодиста ловитва в очах.
В мережках шовкових чучел
твій час остовпів, зачах.

Немов правірна офіра,
мов міт сталагмітних століть,
падати білим звірам
велить зіниць хризоліт.

Забув ти, як тихий дотик
травневих прав вимагав,
як із коси темноти
ти місячний промінь пряв?

Пісень теплотілі ріки
співали дівочі уста;
з обіймів долонь навіки
блакитний дім виростав...

Від кого втікаєш? Хто він,
той ворог німий, кам'яний?
Яка полум'яна повінь
п'ятнує так і п'янить?

Бичує, рве, корчить, мучить,
як блискавки естокад, —
і ти вже не травня учень,
а спазм жовтневих строкар.

Безмежжя туг переможе
гонитва крутіжна ця:
ляже з тобою в ложе
неродиця без лиця.

ДОННА З ҐЕНУЇ

Стигле серце дожа
стане сонним пажем:
уст жагуча рожа
гордість орлю в'яже.

Хоті нагі доні —
білі груди ртуттю.
Скроплені долоні
теплою отрутою.

У провулку мужа
наглий ніж пониже:
із жажкої, хижої —
божа та байдужа.

Рук гарячих віти
грудня гріх покорить.
Сім'я самоцвітів
виросте соборами.

Святістю заквітчані,
чистотою інші —
вічі в щасті вічнім
кам'яніють з ніші.

ОСВІТА СВЯТОГО ФРАНЦІСКА

Коли птицям сплітаю молитви промінь,
прихожани сміються: «Дитя, не дід!»
Та болю літá освітили прóмін
земних страждань на пташиний літ.

І мене блідолиций лицар морозив,
рвалась кров із одкрить печатей сімох;
я ж зорів лиш тоді, як молимо зóрив
тонкоперого птаха святе письмо.

Я теж чув, як кречет кричить залізний,
як підпалює крильми храми святі, —
та дозрів, як узрів зіницями-слізьми
на руїнах сердець голубину тінь.

Я з Ним болем палав від бичів бичачих,
огортався в сорому барму, хоча
білим болем прозрів лиш тоді, як побачив
синьокриле мовчання в Його очах.

Хризостомів стоустих гримить пророцтво,
кінецьсвітня вість горизонти дере.
Але вічність — це чайки святе одиноцтво
і зелена розмова німих дерев.

МОЦАРТ

Струнка структура всесвіту відлита
в крихких сніжинках, в розстрілах листка,
у призмах скелець, у напрузі скаль
і в тіні липи на камінних плитах.

Пульсують персні озером, як подих,
і вірним ритмом гладить рінь прибій.
Раптовий вітер з вирію прибіг,
ворожливом мережить світлі води.

Струна, як арка в стриманому зриві,
накреслює співучий лук небес,
і звуки відзеркалюють себе,
немов нарцизи в плесі мерехтливім.

То не пташині непритомні трелі
і не кларнет лісів чи бур сурма, —
то музики душа собі сама
проводить кришталеві паралелі.

В цій музиці нема мутних тривог,
лиш — жартом — невідомого оскома.
Засни спокійно: зорі зміряв Бог,
і світ кружляє в точних аксіомах.

ШОПЕН

1 Прелюдія весіннього вечора

Ти — уважно сірий та чорний
чарівник над руками дам.
Віє спальнями пах помад,
а за вікнами міт вечірній,
геометрія променад.

Маестро! Просять заграти!
Хай лоскоче нерви ніжніш,
не до сліз, звуколезий ніж.
Вони люблять звірів за ґратами,
тож залиш свій біль напізніш.

Скінчиш. Прийде до тебе мрійно
ще одна, що ти переміг:
«Де твій рід? Ти з яких доріг?
Гра твоя із горінь, безмірно,
що з них ангел, вогонь і гріх».

У саду, мовчанням броснатім,
плинь, лети, — і забудь на мить
сплетом тіл, легким злетом злить,
що, ув'язнене звуків снастями,
так лиш *людське* серце болить.

2 Етюд дощевого ранку

Ранку тонкого напнутий шовк
вітер прошиб.
Босий дощ бруком пішов,
наче жебрак, стукав об шиби.

Губи в тебе білені крейдою,
скронями — крови хворої гул.
Посохом кашлю в браму грудей
по́сол загупав глухо.

В заль базальтах потворний зруб
цвітом очей м'ясожерним
ввечері знову тобі з-під рук
рватиме нерви жертви.

Термосить вітер вікном. Клин
грому. Зашарпав кашель.
Тепер — треба. Трухлявий клявіш —
кістка, що раптом окрилена.

В грудях більша, як та, тривога:
твориш — хвилинний Бог —
над гулом, вломом, над глумом ворога
трелів дрібну перемогу.

БАЛЬЗАК

З-під шарів жиру, з-між тіла брил,
з масиву торса у плюші вицвілім
виросли мислей гнівоброві бори,
і вибухло слово, гостріше вистрілів.

З бескеть безсоння, із снів сніти,
із самоти, що втомила сітями —
стосами томів стоголосі світи,
сил сузір'ями, доль суцвіттями.

Борги торговиць — брудний бандаж
на скарг ячання, на серця клекоти,
на те, щоб совість — безпощадний жандарм —
не змушувала щовечора кликати.

Незграбний плиг на арен паркет,
валилом, блазнем — на спалень килими:
хай діти віку з рахітичних карет
посміються собі зубами зогнилими!

І знову з північчю віч-на-віч
змагання корч безгранними грищами.
Щоб, взявшись цвіллю анемічних сторіч,
в палітурках глейких лягти на горищах.

МАЛИЙ ПОЕТ

Я знав його, і болісно було.
Він говорив про зорі, туберози,
вкривав волосся піт туберкульози
і сині смуги креслили чоло.

Казав, що місяць — чарівний бляхар,
коваль монет, буддист золотолобий,
що монументи — лиш крихкі оздоби,
а міти воєн — столики для карт.

В своїй кімнаті, темній і тісній,
слова снував, пісні та шепеляві.
Здавалось — палець б'є в кістлявий клявіш,
та струн не стріне, де ростуть пісні.

Здавалось, що лиш літери і коми
залишить нам, коли залишить нас.
Та тихий сад зростав у мнимих снах,
щоб стати світом у тоненькім томі.

МОЯ ІТАКА

Холонуть попелом іскри скронь,
зіниці меркнуть і пісня.
Хмарини ж ласку твоїх долонь
з блакиті пам'яті виснять.

Пливти нелегко з днів вантажем:
я в море викинув все це.
Та відблиск слів твоїх береже
у море вкинене серце.

Лишав багато бажань, домів, —
путі опутали тіло.
Хотів, щоб шквал у слові шумів,
щоб слово вітром горіло.

Як довго плив я, і гріб, і брів,
за гріб був вітер високий.
Забув про спокій тінистих брів,
про слів безвітряних спокій.

Сваволя плавань тепер — полон,
а путь полинова, тьмава.
І я впливаю в твоє тепло,
як човен у білу гавань.

ПОДОРОЖНІЙ

В дорозі в настольне місто
з хребтами мостів ребрастих,
в місто безвісте, без вістер
у вітру гучних тавернах,
без цвинтарів, страшно вірних,
без фресок репаних страстей,
без плюшів, без жовтих люстер,
на крок від пропасті в нерість, —

спинюсь, до кореня зморений,
спочину, до крику чорний.

Віти твої захистять,
не впустять нахабність простору;
пальців росисте листя
остудить гарячку стегон,
запестить пустинний стогін
піснями, від раю простими;
на мить проказа остигне
ледь-ледь помітними стигмами, —

і гість із дикого поля
засне у сірому погляді.

ЗИМОВИЙ РОМАНС

Вітер із снігом у ніжний бій
влітає м'яко і в'юнко:
наче на станції голубій
юнак вітається з юнкою.

Місто — далека плянета. Мла.
Кряжі, кратери, кручі.
Вулиця, наче срібна стріла,
летить до нашої зустрічі.

Пройдуть роки, замерзнуть слова,
стопляться сніжні квіти.
Лишиться тільки спогад про Вас
вічно січневим світиком.

Сонце буде, і чай, і сніг, —
залишимо все, як застали ми.
Тільки дотик хвилинних снів
Вашими стане устами.

ПІДСТУП СІЧНЯ

Коцарює, царює січень —
на промінницю сплив білок.
У світлицю серпневих свічень
він хмурних навів наволок,

на оселю слив соконосних
зимнокровних полків наслав:
бранок соняшних, соннокосих
знеславляє мерзкий васаль.

Твого тіла полям пологим
та борам полиновим брів
я був леготом і погодою —
найніжнішим з володарів.

Але січня підступна ницість
зледенила поліття слів:
засліпив він твої зіниці
та узяв собі за послів.

В ЕКСПРЕСІ

Поїзд гаспидом косить клени,
аж у пальцях вібрує біль,
і вікно від їх крови зеленої
все у плямах гаїв та піль.

Жеребцем — на мости шпичасті.
Гаракірі зробив горі.
Поцілунки прощань розшастав,
і ні дотику не зберіг,

наче ввік не ввійду у хату,
і не вийдеш назустріч мені.

Сумерк має тихою птахою,
і собі відлітає в ніч.

ПІСНЯ ДЛЯ МАР'ЯНИ

Ця любов, наче овочі цінні.
Дозрілі, пізні.
Наче ніч, що вібрує в осінній,
в останній пісні.

Цю любов я із вересня виніс
за вдачу птичу,
і за очі, що шепотом синім
початок кличуть.

За волосся, що плється на перса,
мов зливи сіття,
за долоні, що в місячних плесах
про святість світять.

В цій любові живу, наче в саді
старім, імлистім,
і збираю розсріблену радість
в тінистім листі.

Заблукався в коханім обличчі,
як в дивнім краю:
в краєвиді його таємничім
себе шукаю.

ЖОВТНЕВИЙ ТРАКТАТ

Жовтень, наче хмурий гусит, —
зіллям пахне вицвілий плащ.
Крок його по бруках хрустить,
вітром рветься пола.

Він, пустельник і мораліст,
жовчю пише сухий трактат
проти травня отруйних стріл,
квітня хтивих атак.

Місяць, писар лисий, перо
мочить в бурий вмирання бруд,
переписує лист погроз
і жбурляє на брук.

Та пульсують венами міст
юні погляди — грішний блиск.
Ноги кришать жиластий лист,
іншу вістячи вість.

ГЛУХОЇ ОСЕНІ

Лиш спогад знає про ірис,
в листах лиш ростимуть зела:
дерева чорні та сірі,
як вдови, згадують зелень.

Не хочеш хворої мряки,
щоб криги подих покрили,
щоб полем і серцем крякав
столітній ворон безкрилий.

Хай вихор б'ється об хвилі,
хай стане шляхами вити,
хай нагло зляканий виліт
розтрощить безкровні віти.

Та сну не струсить і вистріл
із дня обважнілих вилиць.
Дерев гілляки безлисті —
неба покорчені жили.

ЗАПИСКИ З ЩОДЕННИКА

1 ПЕРШИЙ ВІРШ

Недокурки, диму смуги,
портрети протертих слів, мари
мислей, зів'ялі левконії.

А вікно, наче око туги:
за ним тигри, олені, леви зелені, коні —
дитячий звіринець хмар.

Тополю пригублять очі,
і щоки приголублять білі
груди вітрів — над паперами.

Ось перше з щонічних збочень:
наче ранній промінь осінніх лісів печери —
рядок просвічує біль.

2 ЗА ВІКНОМ

Дерева мліють, утомлені,
закляті у повінь поглядів,
у стіни мертвого міста.

Мислі жорстокий камінь
обезчещує юність зе́лені,
скалічує квітнів листя.

Та вічні мацальця коренів
в'ються у північ первісну
від днів безкорінних, безкорих.

Шукають під бруку струпами,
під бездомними стопами
обіцяну землю бору.

3 ВИПРАВДАННЯ

А все таки я неначе
тонкий березневий хлопчина
з тих дуже власних весен,
з тих — пам'ятаєш?

Вони десь, в іншому світі,
виростають тихою м'ятою.

Спомин їх, вітром несений,
доторкається рук гарячих,
і в сплесах його причина
моїх опівнічних свят,

моїх напружених півднів,
моїх таємничих значень.

В пам'яті сонних плесах
обличчя дитинні, дивні
відбились кружками прим'ятими, —
ловлю їх у слова сіть.

Чи чуєш їх скритий плач
в моєму міті?

4 ДЕКІЛЬКА СПОСТЕРЕЖЕНЬ

•

Тчуть осокори
на варстатах галуззя
вечірній обрій.

•

Тіло красуні
під хтивими пальцями:
місяць і річка.

•

В неводах зливи
щось срібно тріпочеться:
риба ліхтарні.

•

Тоненький пензель
світи на склі малює:
тополя й обрій.

•

Весінні птиці
гаї зіниць розбудять:
перше кохання.

•

Серпневі пальці
на литих скрипках грають:
так зріють груші.

•

У клітці пісні
мовчання біла птиця.
Це дар коханій.

•

Зелені мислі
морозом слів убиті:
старість поета.

МОТЕТ
(З Еудженіо Монтале)

Цього обличчя, ножиці, не тніть,
єдиного, у пам'яті спустошеній.
Заслуханого, чистого лиця не закленіть
у безконечність млисту.

Надходять холоди. Удари їх тверді.
Тремтять акації поранені, підкошені,
і ронять шкаралущі цвіркунів
у першу, свіжу ще, калюжу падолисту.

ДЕРЕВО ПЛАВНИКА
(З Річарда Вілбура)

В гаях, колись, ці реліквії знали
скупчене, тихе зростання, —
що лежать тут, як шлак із старої
машини бід;

твердили щорічним збільшуванням
тісне своє існування,
і лиш власну природу вбирали
у зелень віт.

Може для міст сімох чи для війни
самотність їм забрали,
стругали на щогли, тесали на
борт, весло;

хоч у довгих, безметних плаваннях
безодні їх розтрясали,
суднам служили вони, аж море
їх рознесло.

На загальності вод великій тоді
блукала їх одність,
але глибин спільний знаменник
їх не скорив;

тільки плинно різьбили їх, гладили
струмені водні,
і прилив вузластий, плутистий
гарно їх зрив.

Їх занесло, де бурун вирує та б'є об
берега грань шорстку,
срібно дзвеніли, як море їх мчало
на скель масив.

І ось лежать — корони, скіпетри дивні
на золотім піску, —
покручені, скорчені, але заслужено
повні краси.

В час наш невпинних, безвідних зречень,
в мокрих змовах на гріх,
хай будуть знаками емблеми ці княжого
розсуду й мір,

що до бездомних добились руїн, крутились
на варстатах морів,
та проте зберегли свій уроджений
фібрів узір.

ДІВЧИНІ БЕЗ КРАЇНИ
1963

ДІВЧИНІ БЕЗ КРАЇНИ

Добра сестро птахів,
дівчино без спогаду,
щоночі дивишся
крізь снів чужих каламуть,
щоранку дивишся
крізь вій золоту погоду,
як у майстернях сердець
приготовляють зиму.

Завжди незнайома
дівчино без сузір'я,
усюди бачиш
очей найсумніші пісні,
так ясно бачиш,
як орли мрію міряють,
і старим матерям
з сердець вивирають синів.

Дівчино без дороги,
мандрівнице без дому,
захмарені болем
наші полудні бліді.
Що ж розкажеш про нас
по мандруванні довгому,
коли ввійдеш, одна,
у свій опромінений дім?

ВЕЧІРНІЙ ЧАЙ

М'яко чекає чай,
і взагалі
вечір на наш одчай
зам'яко ліг.

В нашій зимі взамін
століть землі
взяти зірниць близінь
і я б волів.

Краще ж про зір узір
не говори:
краще, хай туга — звір,
хай розпач — вир.

Буде твій плач — мій плащ
на кручий крик.
Важчий від зим тепла,
вітрів кори.

А ПОТІМ ПОЇХАЛИ ДОДОМУ

Спогади, здійснені болем,
вирують, тісняться, місяться,
а рейки біліють полем,
блищать прощаннями місяця.

Сидить вже моя кохана
перед щоденним дзеркалом:
обличчя — любови рана —
забандажоване злом.

І очі вже не варстати
сонць, і волосся — не безум,
і руки не хочуть співати.
Нудьгує вагоном сум.

Мітами втомлені губи
поблідли. Вертатись доводиться.
На станціях лямпи голубить
Безвірниця-Світородиця.

БЕЗСОННА НІЧ

Сни мої ніч покорила
місяця синім мечем.
На пам'яті білих вітрилах
вона твою постать тче.

Хитро включа твої очі
в зір нерозгадану гру,
в порожньому домі морочить
гарячим дотиком рук.

Радість, іржаву відчаєм,
тіні присяг і зневір
спогадом добрим вінчає,
і снасть готує на вірш,

щоб він, мов місячний камінь,
в серця темноті мутній
носив замість сяйва віками
твою невловиму тінь.

З ҐОТФРІДА БЕННА

Пошлю очам твоїм дрімоту,
лишу цілунок на устах,
а сам нестиму ніч, скорботу,
і все, що народилось в снах.

Я ніжно покладу на чóло
твоє і сум, і теплий сміх.
Тим часом ніч, смертельний холод
у грудях витиме моїх.

Слаба ти для глибин, що з нами,
для тих вимог, для тих данин:
пошлю цілунки вечорами
тобі, і підведусь один.

ТАНЦІВНИЦЯ

Тіло лелією хилиться
з леготом сумів і втіх.
Пінний фонтан, мов китиця,
враз розсміявся і втих.

Руки пливуть почуваннями.
Блискають — іскор гра.
Серце німими прощаннями
ніччю хтось роздира.

І щастя, тепло привітане,
наче прибій, шумить.
Глянь: затремтіла вітами
тоскна, радісна мить.

ПІСНЯ ЖІНКИ ПІД МІСЯЦЕМ

Місяць кохати хоче,
він пісню кличе щоночі,
та заворожене ніччю
в камінь його обличчя.

Збуджений юнок снами
в злобі закляклій заплямив
постелю мого весілля
піною божевілля.

День мій тепер — незрячий,
мій син без матері плаче:
єдиний бо світ — шалений
місяць, мій наречений.

П'є він в гульні щонічній
пісні мої люнатичні,
і в темну постелю кличе
камінь його обличчя.

ТРИ ЕМБЛЕМИ

1 КРАЄВИД І ОБЛИЧЧЯ

До неба зводить руки
тополі докір високий.
В повісмах грому рокочуть
камінні жнива.

І білий спогад плаче
над чорним виламом пісні:
блищать загублені очі —
мигдалі болю.

Дзижчать на зливи глицях
сонця́ і серця́ дитинства,
щоб прошуміти розгрішень
потоком, але

крізь чорні віти пальців,
у дикий город долонь цих
місячним овочем впало
твоє обличчя.

2 В ОСТАННІМ ДОМІ ДЗЕРКАЛА

В кристальних хащах дзеркала
розбудиш звіра власного,
і з тебе він здере
лице останнє світу.

На нагім морі дзеркала
розгубиш часу гавані,
не знайдеш днів, ночей,
одчаю і надій.

В жаркій пустині дзеркала
не буде тіні дерева,
не буде навіть сну
твоїй ясній самотності.

3 ВІДСУТНІСТЬ

Конечні двері
не впустять ярих,
пернатих звірів.

Безмежні очі
вже не заплачуть,
не глянуть двічі.

Смертельне сонце
намарне палить
пустиню серця.

ДАЛЕЧ ДОРІГ

Знову путі заметіль,
знову мости.
Юности вітряний хміль
віддаллю мстить.

Втратив ти в лицях морів,
в морі облич,
промінь, що травень беріг
в крилах бджоли.

Вкинув у стукіт доріг
шепоти чуд,
в'язані на дорогих
глицях дощу.

Вже не сріблиться кора
кревних беріз, —
сріблом лиш далеч утрат,
далеч зорі.

СВЯТИЙ АВҐУСТИН

Вже переспіла Ахіллева сила
в зóлоті маски.
Яблуню немилосерно спалила
блискавка ласки.

Яблуком спокій на райдузі гілки
вже не ростиме.
Сонцеобличчя зостанеться тільки
спомином зриме.

Вже не стоятиме стигло над полем
час рівнодення.
Голуба неба прощанням проколе
благословення.

КАЇНОВІ

Не сховаєш обличчя в речей тихих плесах,
бо море його шумить.
Безумна жертва піднесених весен
не дасть відпочити на мить.

Не сховаєш обличчя в безмовнім коханні,
в притулках маленьких щасть,
бо погляд вірний в жорстокому ранні
тобі його справжність віддасть.

Не сховаєш у пісні знак тисячоліття,
безвинно пролиту кров:
тож гордо, в сонці байдужого літа,
носи свою чорну любов.

ВІТРЯНИЙ ІКАР

Знов хоче на вітрі виплести
сни крилоокий Ікар,
бо в нім теплотіла ріка,
з якої йому не виплисти.

Він вії підняв на вирій
і ринув у вітер виром,
забувши про крови вирок
в своїй віроломній вірі.

Йому ж призначено виснути
в бруднім бюрі, як і нам, —
а то захотів маніяк
ніким недосягнене виснити.

Безумний! За вистріл вищий!
Не знаючи вітру вістер,
у свисті шукає вісти,
неначе той вітер — віщий.

Такому не можна викласти
життя, як по чорнім біль:
найкраще — як давній біль —
його із пам'яті виклясти.

ОСІННІЙ ВЕРТЕР

Розносить Лоттам коверти
крихкі листоноша-вітер.
З гіллястих, ґотичних літер
встає старомодний Вертер.

Крізь сизий згар падолиста,
крізь смуток фортепіяна,
крізь сни неврозних панянок
іде він до світел міста.

Неони пожари світу
малюють по мокрім бруку.
Він пестить дівочу руку,
неначе осінній вітер.

Говорить про запал скритий,
про запах минулих квітів,
а навстріч — мудрість століттів
у тихім: «Дай закурити!»

За патос його протертий,
за мед пахучої прози,
за в'ялі, осінні пози
ніхто вже не схоче вмерти.

СЬОГОДНІ ВЖЕ НЕ КВІТИ
(Читаючи Бодлера)

Хризантемами зло вже не світиться
в вечорах, що мов яд, мов полин.
В нім немає вже місця для місяця,
оксамитних пороків і вин.

В нім немає дощу злотолезого,
навіть плюшу дешевих неслав:
Сатана божевілля тверезого
дим отруйний в квартали послав.

Не шукай, добрий, зла в літніх зорях.
Його чистий, безкровний мороз
продукують у лабораторіях
без поем, без розбещених поз.

В кам'яній, в остаточній самотності,
що забула розпуку і біль,
бачу я твої сльози розкотисті,
і безмірно я заздрю тобі.

ТРИ ВІРШІ ПРО ЛІС

1 ТИМ, ЩО В ЛІСІ

Тим, що в лісі живуть,
їм не призначено вмерти.
Не знає обличчя смерти
їхня зелена путь.

Відійдуть отак собі
між дерева, що їм об'явлені,
і не будуть ніким прославлені
в тихій пісні, в німій журбі.

Їхніх добрих не знаєм хотінь,
бо живемо у сірій зелені, —
наші душі промінням не встелені,
не рисує їх гостра тінь.

Може стисне зіниці жаль,
що лишити так час не уміли ми;
не вітали нас лісу килими,
і не знаєм, що таке даль.

2 ДЕРЕВА

Небо вітаєте вітами,
сонця струнке заповіти.
Тканими з теміні мітами
хочемо вас зрозуміти.

Прийдем безкрикими кроками
рінню травневого рання:
квіти співатиме соками
сонця міцне дозрівання.

3 В ЛІСІ

В лісу струнким безмитті
віттям життя моє.
Сонце в моїм зеніті
високе обіддя б'є.

Мов не було розколин
блискавок, бур виття.
Неначе ніхто ніколи
зелених дерев не тяв.

Навіть капризні бризи,
пристрасний моря зов
не розворожив сизих,
єдиних світобудов:

спраглі доріг спіралі
завжди до них вели, —
із передранньої мли
у перводенний праліс.

РОЗРИВ-ТРАВА

Віршам і снам не вір:
травур, та рев, та вир.
З варив розрив-трави
скроплений кожен вірш.

Зов небезпечних круч,
віри росистий крок
кристалізує кров
в зоряний звірокруг.

Спатиме світ повік
там, де так довго спів,
і під теплом повік
світиком визрів спів.

Раб — та світи творив?
Кари пектиме карб:
лишиться лиш терпка
вірність розрив-трави.

СТАРИЙ ПОЕТ

Колами спогади білі
у сіті марив жаских.
Заховані в чорному зіллі,
в'ються вовчі стежки.

Схрещуються на скронях
сліди непрощенних ніг.
На скам'янілих долонях
бачиш далеч доріг.

Хоч бурі обличчя зрили,
бо ж риють обличчя брил, —
у плечах твоїх похилих
збережені стигми крил.

РОЗРИВ-ТРАВА

Віршам і снам не вір:
травур, та рев, та вир.
З варив розрив-трави
скроплений кожен вірш.

Зов небезпечних круч,
віри росистий крок
кристалізує кров
в зоряний звірокруг.

Спатиме світ повік
там, де так довго спів,
і під теплом повік
світиком визрів спів.

Раб — та світи творив?
Кари пектиме карб:
лишиться лиш терпка
вірність розрив-трави.

СТАРИЙ ПОЕТ

Колами спогади білі
у сіті марив жаских.
Заховані в чорному зіллі,
в'ються вовчі стежки.

Схрещуються на скронях
сліди непрощенних ніг.
На скам'янілих долонях
бачиш далеч доріг.

Хоч бурі обличчя зрили,
бо ж риють обличчя брил, —
у плечах твоїх похилих
збережені стигми крил.

ПРИЗНАЧЕННЯ

Даремна тут непокора, —
світ не скаже «Вернись!»
Геть від завтра і вчора
гнатиме човна вись.

Будуть пекти прощання,
сонце, безмежжя круг:
прапор твого тривання
буде єдиний друг.

Не буде обіймів дому,
не буде куди прийти.
Смертну відчуєш втому,
та не причалиш ти.

ПИТАННЯ

Не тільки крови тісні
в серці прибої:
часом з країни пісні,
вічно чужої.

Навіть найвища із птах
ще не остання:
завжди на тихих устах
сіллю питання.

ҐОТИЧНИЙ ВЕЧІР

З родовищ спогаду крихітно звівшись,
накреслять старість, наче сіть, літа в лиці,
і стане спів дерев ячанням віщиць,
а вітру шепіт шамканням літавниці.

Немов ченці, підуть молитись речі,
бо місяця ніхто не збагне хитрости,
і костокрилий, перелесний вечір
траву кохасту химороді виростить.

В кімнаті завовкують сиві гості,
проріже раптом тишу вереск північий,
і виведе тебе в ребрастий простір
кончина, мов люблянночка опівночі.

ГРУДНЕВИЙ ДЕНЬ

Не ввійде день у квітня переміни,
не зніме з брами дум зими замок, —
закам'яніє він, і кожен крок
спинятимуть його байдужі стіни.

Не вилелієш слів з морської піни,
ні з соків трав, ні з вітру, ні з квіток.
Пророцтва зайві, снів жаских порок
піднімеш сам серед годин руїни.

Досвідченим старим садівникам
безглуздою здаватиметься грою
хвилина неповторна і струнка,

як очайдушно станеш над собою,
і білу яблуню тверда рука
посадить в сніг грудневою порою.

САНАТОРІЯ СІЧНЯ

В січні не кровоточать
ні дерево, ні слова.
Клубочеться буре клоччя,
де клубився трав навал.

І дні, що в мареннях пісні
летіли миттю відмін,
тепер до білости дійсні,
тепер до снігу німі.

До мислей, травнями хворих,
заплутаних в зелень ден,
по білих, глухих коридорах
вирлатий лікар іде.

Дозою ліку-морозу
вбиває гарячку лиць,
впорскує в жили наркозу
мільйонами срібних глиць.

Мені ж він не допоможе,
той блідорукий аскет,
бо день мій ще заворожен,
блищать ще в очах казки,

і струмінь точної ртуті
мстить за моменти ночей,
купані квітнями в труті,
в цикуті твоїх очей.

ЛОВИ НА ОДНОРОГА

Поема-ґротеск, написана під враженням середньовічних ґобленів у музеї «Манастирі» в Нью-Йорку.

1 ОДНОРІГ БІЛЯ ФОНТАНУ

Кінь, чи козел, чи анциболот,
у своїм однім розі, неначе в шапці кльовна,
з загадковою, навіть по смерті, усмішкою,
він радо віддає свою чужість провесні світу.

Біля замовного фонтану буття
дозволяє собі на всякі веселі витворки, —
лев, олень, голуб і леопард
приязно дивляться на його дивну гру.

Він один знає тайни і сни птахів,
і в жмурах уміє читати неба блакитне майбутнє:
в його крові щомить народжуються світи,
а в очах горить сліпуча рана любови.

2 ПОЧАТОК ЛОВІВ

Населення занепокоїлось:

«Одноріг? В *нашому* садочку?
В веселій грі з тигром і голубом?
Ховайте дітей! Бережіться виродка!»

«Що робити, що діяти?»
залепетав безпорадно король.

«Вбити його!»
заторохтіли астрологи.

«Вбити його!»
замимрили ворожбити.

Зашамкали книжники:

«Вбити його!
Хай на його смерті зацвіте висока людська мисль!»

«Айяйяйяйяйяй!»
залопотів клопітливо король.

Зашуміли князі —
митар і сутенер,
лицемір і махляр:

«Вбийте однорога,
принесіть в жертву нам!

Вже бо набридли
смажені відьми,
єретик жарений».

І народ заспівав:

«Співати будем,
пута забудем,
славу здобудем!

Спаліть на капищі,
принесіть в жертву нам!»

«Vox populi — vox Dei»,
кмітливо буркнув король.

Сплеснули в долоні облесники,
затривожились брезклі благочестивці,
стиснули побожно карбункули,

наділи замшілі барми, ржавілі кільчуги,
нав'ючили злобою соколів і собак —
своєю злобою, собою, —

і йдуть на однорога великою війною.

3 ПІСНЯ: ДІВА ЗАМАНЮЄ ОДНОРОГА

Ой, пізнали мужі
пристрасті однорога:
посилають до нього
найрозкішнішу з дів.

Бережись, однороже:
в неї в серці — безптиччя,
хтива хитрість в обличчі,
а в очах — самолови.

Не заплутуй в ворожі
ткані серця поліття,
тільки в плетиво віття,
тільки в сіті садів.

З птицею подружи,
золотий однороже, —
лиш вона вчути зможе
пісню рідної крови.

4 ОДНОРІГ УМИРАЄ

Прив'язали білозора на ланцюг золотий,
закували в нашийник з бірюзи,
саджений лазулітами і лживими словами.
Обгородили його огорожею
з шансонеток жадібних, з нажитків, з жетонів,
і він почав розуміти людей.

Перед ним лицедіяло їхнє кохання:
біржа білих рук, торг розкритих ротів,
спазма прощання і фосфоричне тіло самотности.
Перед ним довершилося їхнє страждання:
пламениста Сліпучість у сухому кущі.

Там, де колись були квіти і звірі —
стирчали чорні руїни дому.
Там, де колись був грайливий фонтан —
золою притрушений труп дотлівав.

І глухою нудьгою торкнулася білого бога
найсолодша з наложниць.

ПРОМЕНИСТА ЗРАДА
1960

ПРОМЕНИСТА ЗРАДА

Треба більшої самоти,
ніж та, що в чотирьох стінах:
треба, щоб в собі ти
назавжди впав на коліна.

Так багато треба прощань
з веснами, з ніжністю, з світом,
щоб торкнути променів грань
хоч раз льодовим своїм літом.

І треба так довго йти
в непростимо яснім промінні,
і в пустинях німих самоти
собі говорити тіні,

і падати в тьми обрив,
де овоч і ангел падав,
щоб у тінях, що ти освятив,
зацвіла промениста зрада.

ГЕТСИМАН

Вкруг дерева живого обвилась ліяна:
скорботного Христа цілує сильний Юда.
Осанну заспівали спадкоємці кволі,
а крамарі крикливі вимагають чуда.

Відставим меч, відставим гріх свій, гордий Петре.
Куняти будемо у наших чорних норах,
і будем думати про Вчора вільний вітер:
найважча кара Господа — покора.

ЩОБ ДЕСЬ РУКА НАКРЕСЛИЛА

Коли то на трьох темних вістрях кровію сплив світ,
і дерево пізнало свій закон,
тоді настала тиша й не було вже голубів.

Язвіло небо ямами, сліпе, без голубих своїх очей.
Послухайте: тоді засумував пісками край.

Не зрозумів ніхто.
Не зрозумів ніхто: ні звір, ні муж, ні камінь,
що на горі від смерти піднялося зрозуміння дня.

Найвища жертва блиснула — питання чин,
щоб десь рука накреслила на глині тінь човна́.

СМЕРТЬ ХАМЕЛЕОНА

Після днів таких вибухає початок зір,
початок плянет і світів, початок уст і очей:
відкриваються корені вод і душі мертвих речей,
і з хащів виходить на землю спокійний звір.

Спадають серпанки з тайн і з життєдайних лон,
ніздрі вдихають вітер і квітів гарячий пил:
світопочаток кружляє сіттю напружених жил, —
під золотими кігтями гине хамелеон.

КАЗКА

Ранок, сліпий від досад,
в смертельних ранах застиг.
Зостались в чорних садах
блакитної крови сліди.

Ласкавих суддів трибунал
промінним гнівом палав,
аж птах милосердя просив:
літати ж немає сил.

Дідок, що ножі точив,
знайшов самотнє дівча,
що співало в тернових кущах,
колючі вінки в'ючи.

В одежі з полину стеблин
дівчи́ну суддям привели.
І присудив трибунал,
що винна у всьому — вона.

НЕБЕЗПЕКА ПІСКУ

З піску виростають колючі рослини,
сухий пісок ріже дитячі очі,
засипає стежки, засипає поріг і спогад, —
з піску виростають колючі очі.

З піску виростають колючі руки,
уста, мов ножі, кущі шорсткого волосся:
тіло піску м'якогрудої жертви шукає,
що дощ в зіницях несе, що має зелені руки.

ДЛЯ ФРАНЧЕСКИ

Апокалíпсис у повіках ти
ховаєш. Нишкне непрощенний звір
у ребрах. Грудка гостросиніх зір
останок мозку хоче випекти.

Чому ти тут живеш? Твої світи
зів'яли поза понеділком мір.
Кому ж приносиш тисячі офір
щоночі — безголосих, без мети?

Ти сотням свідчила смертей. Тепер
страждання й місяцеві груди рве,
бо спогад злий можливість снів роздер.

А все ж ти ждеш. Бо часом приліта
прозора птиця і тебе зове.
Крилом тобі засвічує уста.

ЗНОВУ ДЛЯ ФРАНЧЕСКИ

Оздоблена рука міцного світу
нам навіть спомин образу порве,
і щось безмежно ніжне, щось живе
зів'яне, не дождавшися одвіту.

Торкнеш у сподіванні свіжу віту,
та з неї вже знання не попливе:
бо ж дерево, що рідне і нове,
закам'яніє в холод сталагміту.

Відійдуть сни, сади, будинки, вежі,
відійдуть ті, що друзями були, —
розтануть у порожньому безмежжі.

І навіть не оглянешся, коли
увійде він, і на його одежі
принишкнуть смуги вічної імли.

ЗРАДА АНГЕЛА

Втомились плечі від незручних крил,
таких, як на старих дереворитах.
В куточках уст усмішка сибарита
і на сандалях тротуарів пил.

За те, що землю взяв за небосхил,
земля забрала завеликі мита:
єдина справжність міту вже закрита,
і уявити літ немає сил.

Та хоч привабив світ ночей гостинцем,
хоч прикував тебе тягар речей, —
залишишся ніяковим чужинцем:

ясніють у очах знаки незмиті,
і заважають крила, і пече
сліпучий спогад першої блакиті.

ЛИСТОПАД

І досі білогриві
коні піною-кров'ю,
і досі про інший берег шепоче море,
а вже осінь обличчя вишневе твоє, шовкове
взяла у сухі долоні.

І досі про гарячі
зустрічі шепчуть ночі,
і іншу зустріч дерево обіцяє,
а вже жести пустіють, і білоустий спогад
пестить чоло востаннє.

А в очах уже заморожений літ пташиний,
болю вже в них немає.

ГРУДЕНЬ

З холодної столиці своїх очей
дивлюся на країну м'якої землі —
положистих піль, сунічних лісів
і хтивих рік.

З камінної твердині свого буття
хотів би я вийти брамою уст
на незайманий шлях: до селищ сердець
знак принести.

Шаршаву огорожу свого чола
відкрити, наче тишу нічну свиріль,
і соболем, лисом, совою, сном
прийти до них.

Та знаю: одягнуся в брокатний плащ
і перснем дідичним браму торкну, —
тоді кров дерев, зелену кров трав
уб'є мороз.

З ЗЕЛЕНОГО ЗОШИТА

1

Про твої очі говорять краєвиди,
лагідністю твоєю шумлять тополі,
і на галявину спомин лягає
твого волосся.

Коли, мов зруб, нудьга бовванієє,
і дні завідьмлюють пісню в камінь,
торкаюсь очами чаїного лету,
щоб пригадати твої уста.

На твоїм обличчі насіння щастя
землевласник травень щедро посіяв, —
у твоїм обличчі, де росте всесвіт,
буде рости мій дім.

2

Весну прозоро торкаєш, немов обличчя дитини.
Вона глядить на тебе блакитними очима
і стає твоїм добрим другом. Розмовляєте, діти,
про щось цілком незрозуміле нам.

Вже кружать-дрижать у жилах вічних птахів розкрилля:
чапля тобі відкриє тайну свого обличчя,
суховії тебе зодягнуть, ливні настелють покрівлю,
сплетеш із жмурів синю долю дня.

А все ж і в твоїй країні заходити буде сонце,
і втоми тиха повінь спинить руки і кроки,
і усмішка твоя тривожно вступить у тьмяний спогад,
немов хлопчина в таємничий ліс.

СПОМИН ПРО МІСЯЦЬ

• • •

Коли я торкаюся твого обличчя,
кінчики пальців моїх відкриваються цвітом яблуні,
а над нами місяць
живе життям святого.

Тоді в мені народжується
непорочне крайнебо,
і ти його торкаєш,
немов травневий вітер.

• • •

Але колись прийде він,
той місяць, що був нам другом, —
і злозичливим дотиком
перемінить щастя наше в сухий пісок.

А ми ще братимем його в пригорщі,
і пересипатимем у жадібних долонях,
марно шукаючи того близького чуда,
яке так довго
було з нами.

Ще будемо вдвох глядіти у плеса рік,
і в плеса наших сердець,
поки нас не протне
холодна свідомість безсилля наших зусиль, —
поки не зрозуміємо,
що все вже нам умерло.

І тоді попрощаємося
ніяковим, трохи розгубленим усміхом,
і підемо одне від одного —
чужинці.

• • •

Десь за сонцями є сни,
і в них є місяця світ.

• • •

Округлі спогади висять
на галузках тиші, дозріваючи,
мов сливи. Я знаю:
Іштар пішла від тебе,
і ти — порожній сад,
де білі статуї самотностей
нагадують білість смерти.

• • •

Питанням сполохалися уста.

• • •

Ні, ще не час.

Ще в зірці найдальшій блищить діямантове тіло смерти,
і святочні жести днів живим серпанком
заслоняють свідомість тисячкратно помножених
відображень
твого обличчя. Але пам'ятай: колись побачиш його
знову й знову —
воно буде обрамлене блискучими лезами, і твій погляд
обернеться в два соляні стовпи — і твій безвладний
погляд
марно шукатиме твоїх власних зіниць.

• • •

Коли
у зіницях моїх зів'януть дзеркала сліз,
коли почорніє листя моїх долонь,

коли
з чола мого впаде овоч останній,
і осінь сивощі вщепить у скроні мої, —

будь зо мною тоді.

Будь зо мною тоді,
коли за очима зостанеться тільки
великий порожній білий місяць,
і більш нічого.

Тоді
мене
люби.

• • •

Близькою будь мені.
Ми вийдемо на найдальші грані буття,
ген за скелі, що об них розбиваються
хвилі почувань,
в країну, де просторі плеса
зливаються з сяйвом місяця,
де зайвий рух не заслоняє коливання всесвіту,
де з кожного листка —
з усього —
всякає в нас сік, що дає нам
абсолютну непохитність.

Де в місячному сяйві
розпливаються тіні
нашого минулого.

• • •

Піднімеш на долонях
мощі місяця
до моїх уст.

Я зцілую їх,
і вони запалять рівний
вогонь у моїй душі.

Він стане маєстатом:
довкруги
пролетять літо, зима, весна,
осінь, літо, зима,
весна,
а він горітиме.

І все, що торкнеться його,
навіть хвилини,
обернеться в колони й дере́ва.

• • •

Місяць
промінням своїм
перемінює світ, немов очі дитини.

• • •

Місяць — так. Місяць знає
навіть віти,
навіть каміння.

Світло місяця
тіл не вміє ділити,
і затаює
мрії й тихі тіні.

Світло місяця
білі міти будує,
і вступаєш
у спомин з найдальших граней.

Світло місяця
діл не вміє судити,
хоч карбує
долі шляхи на долоні.

Світло місяця
тіл не вміє ділити,
хоч уміє
жалом протяти скроні.

Місяць — так. Місяць знає.
Місяць — альфа. Місяць — омега.

• • •

Віддай місяцю все:
і страждання і радість,
і кохання міцне на розпаленій сонцем землі,
і буханець хліба в руках працьовитих,
і дитинну молитву,
і вагітність мовчання, і співу бентежність,
і погляд спокійний, і спокій цвинтарищ,
і озера, і хмари, —

віддай місяцю все,
холодному місяцю.

• • •

Місяць
оздоблює узлоб'я скель,
у камені
вишіптує свій сон,
і в камені
народжуються о́брази найдальшого минулого.

• • •

Самотні дівчата
носять на грудях стигми місяця
— два відображення його обличчя —
що сповнюються жадібним стражданням, коли ніч,
що сповнюються нестримною спрагою,
і п'ють його повню.

І тоді
в золотих плесах їхнього волосся
палає повня місяця,
а їхні білі стегна —
то палати для нього.

• • •

Тепер приходить те,
про що ми навіть мріяти боялись:
ота промінність,
невмолимо біла.

Ніби місяця кружок
летить нестримно до мого обличчя, —

ніби місяць
світлом проникає
все глибше,
глибше,
глибше у твої зіниці.

• • •

Місяць — так. Місяць знає.
Місяць — альфа. Місяць — омега.

ЕЛОЇЗА ГОВОРИТЬ

1

І навіть нам
пора розстатися. Нашу безмежну Цілість
розбито на Північ і Південь. Ніжне
майжещастя (майжевітер, майжецвіт)
немов ніколи не було. Нічого не було. Пустка.

І навіть ми
будемо пити камінь самі-самі,
будемо дивитися на отруйну зелень молодих могил,
будемо дивитися на маленькі черепи в зіницях прохожих,
в зіницях батьків і братів, в зіницях чужих дітей,
і навіть ми...

А стіни своїми мокрими холодними устами
шептатимуть нам:

«Ви зайві,
ви зовсім зайві».

2

У свою господу ти мене повів,
наші душі злучилися в тиші осінніх днів,
наші руки сплелися у танці пінистих морів,
і ти був — спів,
я — спів.

Ти мене, Абеляре, дав мені:
прояснив таємничі тремтіння в дитячім півсні
і зірвав темний овоч найтепліш тривожних хотінь.

Тепер — ти тінь.
Я — тінь.

3

Тепер
тедеуми
пектимуть гарячкою наші уста,
і залишатимуть нас щоночі
зовсім порожніми,
зовсім сухими,
і наші сивощі
шелестітимуть на вітрі,
мов мертве листя.

Безперестанно
будемо слухати
одноманітне шарудіння
підошов на камінних ступенях,
які ніколи не зупиняться,
ніколи не дійдуть,
ніколи не дозволять нам спати.

Всю нашу вічність, Абеляре,
ми не зазнаємо найвищого щастя —
щастя Закінченості.

КАССАНДРА ГОВОРИТЬ

1

В подиві брови зводиш. Ти не віриш устам моїм.
Деревом він прокляв би мене, або кислатим кущем:
тоді я сузір'я зронила би ягід червоних в долоні твої.
Ти спрагу свою загасив би, спочив би у тіні віт,
і розпука доріг не роздерла б тебе.

Я хотіла б сказати: лишися, шолом відклади, —
та дороги, як стріли, застрягли в зіницях моїх.
Я хотіла б сказати про ніжність, про вічність весни,
але то був би зойк божевільних пророків-надій.

Ні, не можеш зостатися тут, —
мусиш устати і йти.

2

Він згоряє у сонці своїм, цей мій день.
Блудниці ноги цілують комусь і просять: Помри!
І зостаються дерев кістяки і трупи зогнилі рік.
Я з горлянки рву біль і приношу тобі, а ти кажеш:
Це хліб!
Ти не віриш мені.

Але йди. Хоч не вір, а йди!
Ти не можеш спинитись на мить:
болота тисячами ротів ссуть сандалі твої.
Ти не можеш спочити ніде, бо кондори хижі ждуть,
бо обрію труп тяжить і піднести чоло не дасть,
бо ти — проклятий, як я:
проклятий прокляттям доріг.

О, підкуй колісницю свою, бо гостре каміння там.
Запали смолоскип свій — там ніч!
Зламається білість останніх вестальних дів, —
тож гори на шакалів скупим, зеленим вогнем.

Тож запалюй столицю днем,
а мене в боротьбі забудь.

ПОЕТОВІ

1

Сьогодні
я поклав на долоню листок
і подумав про тебе, Богдане Ігоре Антоничу:
не було б затісно в листку,
хрущем
було б не страшно.

Сьогодні
я подумав про дні твої,
Богдане Ігоре Антоничу:
кімнати,
де регочуть грамотні міщани, —
а ти:
на щоках рум'яність, немов від швидкого бігу,
і так дуже хочеться досягнути чогось
там...
там...

2

Відображення свої
ти дотиком дитинним лишав на живих свідках:
на липі,
на бджолі,
на ласкавих лисицях.
І вони
казали тобі, хто ти.

Я знаю:
ти був добрий,
такий, як Божі свідки,
такий, як ті,
що їх мордують рибалки й дроворуби,
такий, яких люблять діти,
такий,
як посли з Золотомор'я.

3

Сьогодні
я почув, Богдане Ігоре Антоничу,
як пританцювало до тебе чорне весілля —
чорне весілля
в зелених сап'янцях —
і взяло тебе
у вир своїх пісень.

Не було страшно — ні,
бо ти мав друзів
ласкаволистих,
безмежнооких, —
бо ти знав
як бути самотнім.

Бо щоніч ти слухав
таємні розмови
доброзичливих Співучасників.

ЛІТАЮЧІ МАШИНИ

1

На снасть з легеньких пташиних костей
натягнути шкіру крил кажанів,
винести на горбок, покласти за вітром:
полетить?

2

Над стрімким обривом співає юнак,
дивний юнак, безіменний юнак.
Під ним вода чекає, вістря скелі чекає,
хмари летять, дере́ва летять:
полетить він?

КРИЛО ІКАРОВЕ

1

Кристальний первопочаток устав у шостому дні.
Хлопчик був: світ був. М'якостопо
світом новим ступав. Семизорий звір
правду йому співав, найближчу з усіх, без слів.
І ангел був ще молодий.

Кристальний первопочаток устав у шостому дні.
Юнак. Вовка від зла стеріг. Сарнам імена дав.
Прибігали до нього дні, вкруг нього дні бігли, як діти,
і яблуня лету біло йому цвіла —
пречисто.

Кристальний первопочаток устав у шостому дні:
муж. Всесвіт знав. Перше слово добув.
Вибухло в ньому весілля сонця й сонних гадюк
на дюнах над юним морем. Хотів
на вітрі лишити карб свого доброго імени.
Летіти.

2

Кристальний первопочаток упав у сьомому дні.
Зло розлилося. Зливи ласкавих вод землю зривали.
Птиці сонцю закрили таємничі обличчя свої,
вітер емблеми лету зламав, і прийшли
карати кущі.

Кристальний первопочаток упав у сьомому дні,
і сьомий день упав. Зосталася ніч,
щоб спутати крила снами гарячих рук,
шалом шалвій, полоном полину. Зімкнулись
кущі, що прийшли. Темні кущі.

Кристальний первопочаток упав у сьомому дні:
до лжесвящеників, до крамарів кровистих пішов юнак,
первобажання своє глибоко в очах заховавши,
і був. А внуки рибалок знайшли
розбите крило в кущах.

МОВЧИ

Мовчи. Нехай уста роздушать міти,
і з тінню хай не борються вони.
По всій землі зійшли отруйні квіти
твоєї найчорнішої вини.

Тепер не час для птиць блакитногрудих,
що ти їх ніс крізь повінь і крізь мор,
бо кожну птицю здавлюють споруди
тобою рукотворених потвор.

Мовчи. Нехай уста згоряють сіллю,
бо шепіт твій тяжких не зрушить криг.
Поглянь: в твоїх льохах взялися цвіллю
старі сторінки наймудріших книг.

Рука, що ласкою була, карає,
і гострий град ламає виноград.
Ти зрадив світ, і світ твій умирає,
тож в край мовчання оберни свій сад.

НЕЗНАЙОМОМУ СТАРШОМУ ПАНОВІ, ЩО ЙОГО АВТОР ЧАСТО ЗУСТРІЧАЄ В ПАРКУ

• • •

Вечорами твій погляд причаровують клюмби,
і уста твої шепочуть про тихі речі:
про настурції, про нарцизи,
про структури сніжинок,
про стримані струни Моцартових концертів
і про місяць: він сьогодні, мов медовий демон.

• • •

Але там —
за резедним серпанком,
за акантами клюмбів,
в сутеренах, в мансардах,
у виритих в мурах печерах, у вирвах, у норах,
в кошмарів анґарах —
лицеміра розрахована цнота,
конспіратора контур протертий,
вбивств жадоба уґвинчена в мозок чавунний
миролюба, увінчана словом слизистим,
крови хіть у знівеченім серці пророка,
ґвалтування в бубнявих очах філантропа:
Мародера Держава.

• • •

Інокентії в мантіях чистих,
в акафистах формул стерильних,
в манколії точних обчислень
шпетно вишіптують змову про світу зраду.

Циклотрони цокочуть, ворожать світу загладу.

• • •

Над маґістралями просвистять круки і кондори і брудні сови. Над лисинами лжесвящеників затріпочуть кажани, зарегочуть старці сірими яснами,

і настане Велика Ніч.

Кров'ю спливуть крилолюби. Прометеї грудьми припадуть до холодних скель, під поштою жебрачка викручуватиме старосвітський вальс на руїні катеринки, а потім стане дуже чорно,

і прийдуть примарні сни.

З балькона коконом звисне збатожений труп. Його ноги ніхто не помиє. Під ним тільки став грамофон, і плаче і плаче і плаче, а байдужі прохожі топчуть ікону його.

Темніше й холодніше вечорами.

Йде Велика Ніч.

• • •

Вечорами твій погляд причаровують клюмби,
і уста твої шепочуть про ніжні речі.
Невже обман ти? Уста, що шукають,
невже злякались конечного слова?

Рука боїться торкнутися серця,
а очі не хочуть глянути в очі.

ПРОЩАННЯ І ПРИВІТ
Різдвяна ораторія

Бачили бо ми зорю Його на сході
і прийшли поклонитись Йому.

Перший:
Щоніч мене прощають білі долоні.
Допобачення днів не такі: натякають на свята,
на надію вітань, викликають вокзали.
Квіти під вікнами, споконвічна присутність брості,
світлотілі аврори — сибілли тривання,
коливання, кружляння, незмінної зміни,
припливи моря, припливи крови
обіцяють майбутні привіти.

Але щоніч
мене прощають білі долоні.
Щоніч — остаточний кінець і конечний початок:
остаточна конечність, невідклична розлука,
подорож в край без кохання, захоплення,
без страждання і болю, без розмов і мовчань,
без гонитви, горіння, —
у край без ядра і без грані.

Хор:
Скажи, зоре:
день — це дорога
з якого серця в яке серце?

Невідома тривога,
що нею дрижать хвилини, —
невже вічности передшепіт?

Скажи, зоре:
смерть — це дорога
з якого серця в яке серце?

Другий:
Яркокрика весна, сухозлітна осінь.
Я був ярий, я був ядерний,
як ягня, як ягода, як біла ялина,
як брость, як бистрінь — суверен всього навкруги.
Я був юний колись — чистий, як гостія, як космос,
ясний, як сторожеве багаття.
Все пливе, все проходить. Поїзд
відходить о шостій тридцять,
літак відлітає двадцять по першій,
і лишається тільки кімната.

Яркокрика весна, сухозлітна осінь.
Мовчить циркуль, мовчать циферблят і люстро —
балакучі друзі, вчителі певні, плавні з'ясовувачі.
З ними тепер ніяково: так, немов
говориш з кимсь любим, і враз усвідомлюєш,
що його немає в кімнаті. Все пливе, все проходить.
Стою над хланню знесилення, над тванню заглади, і світ
мій втікає крізь пальці, світ втікає крізь пальці.

Хор:
Скажи, зоре,
як жити
під корінням дерев?

Скажи, зоре,
як жити
під джерелами рік?

Скажи, зоре,
як жити
на струменях вітру?

Скажи, зоре,
як жити?

Третій:
Patet omnibus veritas.
Хто з нас є справді собою? Хто з нас є справжній? Я
шукав себе в люстрах із льоду, в люстрах із полум'я,
в проминанні мрій, твердинь, вікопомних пам'ятників,
у вічності уст, в обіцянках слів, у триванні дверей, столів,
стель, в непохитності маяків, маятників, дитячих пісень.
Я шукав себе в очах жінок, в очах комівояжерів,
у зашморгах пристрасти, в мислі корчах,
усюди, де радість, усюди, де смуток.

Patet omnibus veritas.
Серце моє — базарний позер. Ваше серце — нещирий
штукар. І ми
граємо гру немудру під сірим шатром. У напруженні гри
ми навіть забули слова, що автор нам написав. Піт і ґрим,
немов сльози, пливуть із втомлених наших облич, і вночі,
замість снів, нас обнімають брудні примари хандри.
І коли нас торкає гарячими устами весна,
ми від зерен ховаємо в дзеркала білість машкар.
А коли нас торкнеться зеленими пальцями смерть,
що побачимо в погляді смерти? Що побачимо там?

Хор:
Я живу, щоб умерти,
дивна провіднице.

Але як стерти
людськости знак
з чола?

Як забути
яблуко зла?

Пристрасть нетлі,
метелика волю
зв'язало жорстоко
павутиння питань.

Кроки по ріні,
кроки по ступенях:
тіням закриті
ядро і грань.

Обіцяння блакитне
і чорне прокляття
переломлюють час наш
на день і ніч,

і у глині палає
невгасиме багаття,
і хробак незнищенний
заперечує річ.

Зоря:
Не ведіть мене в олив'яні свої кімнати,
не розпинайте мене на вашу химерну криву,
бо навіть найчутливіші апарати
не зміряють струменя, що ним я горю, живу.

Тіло моє склорізне не розложать ніякі кислоти,
не зрозуміє ніхто з вас складність стокутніх призм:
ваші маленькі примхи жорстоко буде колоти
мій великий Еґоцентризм.

Тож покиньте скарби години, забудьте слова години,
надлюдським зусиллям зречень переступіть межу,
і слухайте серцем чистим, безмежним серцем дитини
те, що я вам скажу.

КАМІННИЙ САД
1956

В КІМНАТІ СТА ЛЮСТЕР

В кімнаті ста люстер, самозакоханий,
гарно викривленим я бачу себе. І тільки
в сірому саді мурів, на поверхні мурів, мій відблиск
мене не може зрадити ніколи.

Часто я одягаю пишні шати. Вони
щедробарвно блищать на мені
на мініятюрній сцені мого інтимного театру.
Але у голім

білім світлі, між кущами камінного саду,
убрання зовсім сіріє, блідне казкова маска, стікає
ґрим ґротеску, і я
знову стаю собою.

УСТА ЛИСТЯ

Уста листя, десь близько, кличуть мене.
Богдане! блідо благають.
Мов кохана, запрошують, просять листя уста.

Я не можу прийти. Я ж міста син.
Я син сизого неба, не синього неба весни.
Безсонні сирени мій день і мій сон.

Я бачу весну,
бо клаптик снігу і сажі між мурами став трохи меншим,

але знаю весну,
бо десь сповідаються сонцеві листя уста,
і там десь, здається, встає
і тремтливо зростає
чудо забутих богів.

ГРОБИ УНУКІВ

Це тут були гроби моїх унуків,
де ми з тобою, мила, лежимо,
а я тобі — любовник молодий.

У синіх сумерках середньовіччя
коханій я показував траву:
вона росте з дітей моїх дітей.

ЛЮДИ

Мій малий човен
пропливає повз інші:
між нами глибінь.

ЗОРІ

Я відкрив книгу
завжди нових поезій:
читаю зорі.

МІСЯЦЬ

Сумна ніч носить
медалик коханого,
що вчора згинув.

КОХАННЯ

Дві спілі вишні
на блакитній долоні:
я і кохана.

ХМАРКА

Замість коропів
впіймалась в густі сіті
маленька хмарка.

ОЗЕРО

Місячне сяйво
творить на воді чудо:
дорогу з перлів.

ДІВЧИНА

Чорне волосся
прикрасила весною
квітка черешні.

ПОЕТИ

Якщо набридла сірість:

вздовж асфальту бульварів,
між темносинім листям,
дозріли цитрини-зорі.

Вібрує ночі контральто,
читає Поета твори.

Слухаєм ми і звірі.

І ми їх завтра повторим.

ПРОЄКТ ДЛЯ БАЛЕТУ В ТРЬОХ АКТАХ

1

Цю синю тугу хтось невміло назвав кімнатою,
де ми одні. Вимовляю невидні пта́хи,
і вони пестять летом невідоме. Відчуваю
в кутку кімнати — чотирикутньої туги —
абстракцію твого тіла.

Добре, що ніч, доб-
ре, що ніч, бо не
бачиш абсурдного арлекіна моєї душі,
що
вилетів
піруетами,
заблагав арабесками
і зомлів перед тобою.

2

За вікном: казка.
За вікном ходять монахині, фіолетно усміхаючись,
під галузками, що носять чорні помаранчі.

Лопотять балерини трепітних хотінь.
Хочу
чудотворними кінчиками пальців
слухати мелодії мандолін
у твоєму шаленому волоссі.

3

Усміхаюсь приховано:
в останньому акті мого балету
ти покохаєш мене.

ВЕЧІР

Старий ласкавий поліп розклався на шумах дерев
і розказує казку про екстази на днах морів.

Мов умовлена зустріч і марне чекання — ця казка мучить:
золота риба ніжно торкнулась сухого обличчя.

В акваріюм мрії хотів би іти я, самотній, сонний,
бо тиша набрякла стражданням свідомости істин.

Самотні ми — я, вечір-поліп і місячна королівна.
На поверхнях самотностей: мікроагонії мікрокохання.

УЧИТЕЛЬ СВОЇМ УЧНЯМ

Як злоба вам нашепче зраду
у нічну, в лиходумну мить,
ґроно світлого винограду
ви в отруту міцну вмочіть.

На оздобленій порцеляні
піднесіть ви його мені,
щоб на ранок, надхненням п'яний,
я спочив у прозорім сні.

Щоб тоді яркоперим півнем —
яркокриким — здалось життя,
і щоб пахнув блакитним Півднем
подув вітру з безвороття.

КОЛО

Нагадує квітень червні
і серпні спілих корон.
З думок виростають первні
майбутніх ваготних ґрон.

Пернату древню данину
приносиш вікам і ти,
і шуму, мов голуб злинув,
пильнуєш, щоб він не втих,

аж потім. Потім, як віти
нестимуть серпня плоди,
згадуватимеш квітень
і схочеш з вина — води.

СЕРЕДА

Сумні пісні співає синя птиця
в печері, в білих тінях двох вогнів:
там важить дні вагань, надій та снів
богиня синьошата, срібнолиця.

У попільник вдаряє блискавиця.
І в сірість — синь очей, і в скаргу — спів,
і в іншім блиску бліднуть барви днів,
і в ночі кучерях таїться криця.

Відвідаєш колись її і ти,
цю середу — богиню середини,
як повертатимеш з життя гостини,

і нагло вже не буде більш мети.
Пізнаєш бо в жорстокості хвилини,
що вже не можна, і не варто, йти.

ДО ГАМЛЕТА

Не перша з книг чи остання,
не мудрість сухого історика —
відповість на всі ці питання
череп старого Йорика.

Все буде дуже просто:
в сні, не приспавши втоми,
знайдеш давно знайомий
скарб із жовтої кости.

Ранком зведешся з ліжка,
назавжди забувши втрати:
навчить бо жити, вмирати
його жахлива усмішка.

НОСТАЛГІЯ

Ти в тій господі гостював давно,
та не зостався. Пішов у холод мли.
Тут хочеш, щоб пісні звідтіль несли
Шопена мрії та бліде вино.

Так часто пестиш спогади струнки,
що китицями в тьмяній сині ваз:
турбуєшся, щоб не зв'ялив їх час,
щоб не розвіяв пахощі п'янкі.

Це все дарма. Розплився шлях назад.
Його не знайдеш в книгах на столі.
В рояль вливаєш все, чим ти болів,
і жаль вишіптуєш в осінній сад.

ДІЯМАНТ

Я. Василеву

Я — діямант.

Я майже завжди в скрито стисненій долоні.

Мною торгують, купують мною щастя,
мене вимріюють безсонними ночами,
і тільки часом повертають перед світлом,
щоб збожеволіти моїм горінням.

(Тоді пригадують свій рік на островах,
ніким не знайдених, їм зовсім невідомих.)

Я мертвий та холодний. Це лиш промінь
від сонця, чи від лямпи, чи від мрії
горить в мені для них барвистим святом,
тремтить в мені для них дитячим світом.

Та є хвилини,
коли я оживаю, —
тоді, коли долоня в'яне та холоне.

І я в тремтінні
дивлюся сам у себе:

і я тоді —
простора
біла
далеч.

ТОТ ГОВОРИТЬ

В пісків довершеності тиші шум.
У черепах, що час їх поколов,
безкровна мудрість і безокий сум.

Кому свою ти зберігаєш кров?
Чи чуєш ти? У вітрі чуєш ти
безоких тих, безкровних зазив знов.

Пізнати самоту цілком. Іти
без мет: до недосяжних мет, німих.
А потім? Потім черепом лягти.

Пожалься їм. Іди, іди до них.
У ямах від очей не скаче глум.
Там тільки сум. Іди, іди до них.

Опри об череп вухо: тиші шум.
Про вічність мислить висушений ум.

САМ СОН

Хвилина — мимо — голосна,
і сила сонця оддаліла.
Приходиш: Де моя Даліла?
Питаєш: Де моя весна?

Тягнути будеш жорна днів.
З кутів уявних вперті ґноми
дражнити будуть: Хто ми? Хто ми?
І прийдуть мари без голів.

Та станеш, суде, сірий цвіллю,
в останнім з чуд над чад кадил,
і скотиш дощ скульптур і брил
на гріб сваволі і насиллю.

Хвала: святому божевіллю.

СПІВРОЗМОВНИЦЯ

Затулюєш очі намарне, —
не заховаєш їх.
Хтось говорив про гріх,
п'яний, в брудній каварні.

Про вірність хтось говорив
ротом ярким повії.
Сажу Злий Ангел навіяв
на білість твоєї пори.

«Я ВИМАГАЮ ПОВНИХ ПРАВ»

«Я вимагаю повних прав», сказала тінь.
Затріскотів довкола сміх сухих комах,
і кондор прошипів нечистий жарт.

Неповоротливе безсилля спілих книг
і тлінь покійних днів і тіло й кість
не є вже брамою. У павутиння ткані
вмерла мисль. Зосталася лиш снасть
затопленого в морі корабля.

Зосталася лиш твань,
і Чоловіколюбця розп'яли.
Порожнє місто. Хто,
хто знову випустить ласкавих голубів?

(На моря дні
молюск вишіптує молюскові свій гріх.)

Тремти!
Вже наступає полк
смертельних, безпощадних муравлів.

«Я вимагаю повних прав», сказала тінь.

ВІР МЕНІ

Довір мені себе, чуєш? Вір мені.
Полум'я хтось повірив мені. Сказав:
Ти вогонь. Гори!
Я підійшов до себе і себе не знав,
а ти сказала: Так, це ти. І я повірив тобі.

З великої ватри запалив хтось зелену віть,
встромив її в м'яку землю і сказав мені: Гори!
Свіжі листки не хотіли горіти. Чад із кори
пік мені очі. Я припав до землі й заридав.

Але ти, що вкусила з пізнання, пізнала: Ти муж!
Тепер я благаю: Довір себе мені, чуєш, вір мені.

З чорних печер повиходили звірі, стояли вкруг віті.
Я не стояв поруч них, як колись, а стояв перед ними.
Вони ж бо, побачивши відблиск вогню у зіницях моїх,
налякались навіки. Я кликав за ними: Пождіть!
Я ваш друг!

Але ти підійшла і сказала: Вони тільки свідки. Ти муж!
І я вірив тобі. Тепер себе довір мені. Вір мені.

З зелених кімнат дере́ва виходили, стали вкруг віті.
Побачивши відблиск на листі обличчя мого, вони
заніміли навіки.
Я упав на коліна й прохав: Покажіть ще раз невідоме!
Та у гніві вони простягнули між мною і хмарами сіті.

Але ти, що вкусила з пізнання, пізнала незнане,
і торкнувши моє наболіле плече, ти сказала: Я рай!
Я повірив тобі. Себе довір мені. О, вір мені!

Я побачив свій чорний відблиск на чорній стіні.
Ніч була. Я припав до землі. Я ридав.
Ти ж торкнула уста мої, очі, чоло. Ти сказала: Гори!
Заколихалися зорі на стеблах пісень у чорній траві.

Я горів. Бо я вірив тобі. Я горів.
Мені довір себе тепер.
Вір мені.

ІМПРОВІЗАЦІЯ П'ЯТНАДЦЯТОГО ЛИСТОПАДА

1

Мій ум сьогодні порожній і не знаю жадної пісні.
Вітер мевами крутить, мов клаптями старих газет
у мертвій сірості неба
над гнило зеленою водою.

Позбулось значення небо:
воно не співає блакитну присутність Бога,
не гримить воно про летючого Сатану.
Воно безстороннє й нудне,
як мутний непогляд
сіроокого трупа.

Непомітно приходить,
глухо стукаючи ціпком,
сліпа мряка.

Зникає остання мева,
і не зостається нічого.

2

Ніщо у мряці не скаже,
що джунґлі десь є, і півні,
що десь є кораль, морена,
що десь є шляхи, поля.
Що десь на залюднених скверах
квітки продають дівчата.

Нікого немає в мряці,
нічого мряка не бачить.

3

Немає прямовисности й горизонтальности, немає опертя для простору й часу — перекупних умовностей.

Зосталась абсолютна реальність.

Свідомість входить у вічність.

ІМПРОВІЗАЦІЯ ОПІВНОЧІ

1

Постукаєш у двері.
Гострі кроки по засмічених дошках підлоги,
і лице — зелена пляма в коридорі:
У мене хвора мати. Не приходь.

2

В кулак тебе стиснуло небо. Воно пітніє.
Тебе вологість тепла душить. Йдеш. Дивує
при бруку немічного дерева упертість чорновіта.
Беззубий регіт чорних вікон знає, що
тебе ув'язнено й ліхтар-сторожа йде все за тобою.

3

В які ж бо двері стукати? Хто прийме тебе? Хто
зрозуміє, що в тебе тіло корабель, що в тебе тіло —
каравеля, затоплена на дні якогось моря, і її
цілують риби, торкаються морські зірки, поліпи?

4

Відчуєш Завтра на своїх устах, мов поцілунок.
І вітер завтра понесе урив-
ки фризів
годин,
зефір уламки понесе скульптур блакитної ніщоти.
І скажеш:
Я існую.

Сьогодні ж ти лиш віддих, зір, слух — невимовний,
а тіло — десь затоплений, в якомусь морі, корабель.

ІСКРИ МЕНЕ: ІМПРОВІЗАЦІЯ

І знову години.

Я лежу у високих сухих шуварах самоти.
Я лежу в очах юнаків, що молодими померли,
і в шпальтах старих пожовтілих журналів,
і в прощаннях з давно прогуділих вагонів.

Я лежу в шпиталях, у в'язницях, усюди, де сум.
В серці дівчини, що підкладає міну під рейку,
і між бровами юної матері, що ніжно-ніжно
вперше торкає обличчя свого немовляти.

В кінчиках пальців моїх біль клена, що зронює листя,
в колінах моїх щастя закоханих хлопців,
в ніздрях пах пралень, брудних ресторанів, троянд на роялі,
між губами зневіра людини, що ліжка на світі не має.

А ніч, мовчазний екзекутор, списує всю мою власність,
списує всі мої сни, що за них я не міг заплатити.

Завтра ранок розріже надвоє вікно.
Завтра я кину собою по репанім бруку,
і буду збирати себе в холодних обличчях прохожих,
шукатиму іскор себе, що їх я сьогодні розсипав.

НЕ ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ЗМІН ТЕМПЕРАТУРИ. МОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕХІДНИХ ДОЩЕВИХ БУР ПІЗНО ВВЕЧЕРІ

По горах снів кошлаті ведмеді ходять.
Чорних круків білість Божа спалила.
Більше болю не треба. Проте, коли з ліжка зведуся,
ріже в очі нестерпно червона бандера.

Ну, добре. Я знаю. За нами ґноми слідкують.
Крапля дощу, що бачила всесвіт, мокрим ротом регоче.
І дід одноногий збирає за нами тіні,
збирає будні вчорашні, немов непотрібні газети.

Але мучить привид, що сидить за зеленим листям,
що усмішка його дитяча блищить на смертельних хвилях, —
чому його хворе обличчя я завжди бачити мушу,
і цілую його, коли любі уста цілую?

Зустрічаю дівчат, що пустиня їм зір забрала,
юнаків зустрічаю, що украло їм усміх море,
і сідаєм гуртом на галузки криспатого клена,
щоб вколисати на вітрі те, що взяло наші завтра.

ARS POETICA

Бути німим, безпристрасним, як завжди зачинені двері.
Бути забутим, як стара статуя в маленькім місті.
Знати кохання каменя лиш, непрозоре каменя серце,
і в чорно-білих світлотінях бачити світ.

Забагато зеленого, забагато кармінно-рожевого.
Синьодугасті тіні безпощадно тебе обняли.
Забагато нюансів: кохання, бажання, страждання, —
закрили життя вони мрякою сумів та втіх.

Шукати лиш суть, лиш голе буття шукати — суть буття.
Відчувати простір: літ чорних птахів далеко,
відчувати час: чіткі рисунки в чорних печерах,
і абсолютним вітром розуміти свій день, поете.

ПОЕТОВІ

В собі ти знищив рожі кущ дощенту.
Ти вже не є — метелики, нашпилені на плюш.

Душа твоя — паперу білий аркуш,
уважно складений між сторінками
твого ніколи не прочитаного тіла.

Вночі,
перед собою на столі розклавши душу,
на ній накреслюєш вдумливі пляни,
і олівець твердий (не ніжний туш)
витискує твої рисунки раною.

Не млієш вітром поміж кипарисами:
жорстоко
ти риєшся в розтятому житті,
і часто тхне від жовтих пальців смертю.

Ти часом мушля, і шепоче час в тобі,
і ти рука,
яка прощає все, що дороге.

ОРФЄЄВІ

1

Туди, де лябіринти тонів, ти не оглядайся,
де місяць відзеркалився на тисячах площин:
на скелях, на воді, на нагих спинах у напрузі хижій.

Втікай, втікай у світ тверезих чергувань,
ротацій вимірених, слів, які цокочуть, як циліндри,
біжи у ніч, до ласк спішних у принагіднім ліжку.

Ти був там раз. Лежав ти перед джерелом. Не згадуй!
Із нього пісня виповзла, з обличчям білим, скривленим
від болю,
а ти узяв її на руки та несеш родині, що про неї вже
не пам'ятає.

Дзижчать бо сестри по просторах, і дихають перегорілим
киснем,
і сестри, розкриваючи принади, вилазять із закрученої міді,
і сестри усміхаються, лишаючи на порцеляні смужки шмінки.

Ти принесеш її назад. Побачиш, може
її приймуть, а може лиш попросять на вино, а може
посадять в клітку в звіринці міському.

Туди, де день — прабілі гами барв, не оглядайся тільки,
де місяць відзеркалюється в тисячах глибин чудної ночі,
де спини напинаються в тремтінні, бо повернешся назавжди.

2

Дійти. (Додзвонити: нам немає мет.)
Покласти напівмертву батькові до ніг,
торкнутися її чола рукою на прощання,
і відійти. Без спогадів. Без слів.

Землі досягнути. Знаю, тяжко.
Тягар бо ранить синім болем нерви,
лякають з'яви стін обдертих, вікон,
заліплених газетами, одвірків без дверей,
і стелі, що ось-ось провалиться, присипле.

Ру́ки простягнуться, потягнуться квиління
імен, облич, розмов. Спинити схочуть, схочуть завернути,
і черепки кохань впадуть під ноги.
А за плечима: місяць відзеркалився у тисячах глибин.

Не думати про втому.
Іти й не спочивати
в господах, де регочуть повновиді конокради.

Дійти. Замкнути круг. І не прийняти
ягняти білого від батька у подяку.
Лиш відійти.
Кудись піти.
Без снів.

З «ПІСНІ ПІСЕНЬ»

• • •

Зійди ж бо подруго зі мною з Ливану,
йди зо мною з Ливану!
Спіши з верхів'я Амани,
з верхів'я Сенира й Ермону,
від леговищ левів,
із гір, де рисі.

Ходи зо мною.

Дай мені руку.
Ми задовго говорили про вічність.
Дай мені руку,
ми знаємо пристрасть
тільки з картин Тінторетто.

Підемо разом:
може знайдемо стежку
із цього камінного саду.

• • •

Вчора підійшов до мене
химерний добродій
з борідкою, в пенсне, іхтіосавр минулого сторіччя:
— Wissen Sie,
in dem Tiergarten hat man alle Tiere getötet.

Дай мені руку.

Недавно я зустрів юнака.
Він хотів говорити з кимнебудь
про жар, що випікає клітини його мозку.

Він сказав мені
(говорив скоро, захлинаючись болем):

— По другій стороні, коли перейти дощ,
стоїть маленький мостик, де зустрічаються дороги.
Туди ходжу щодня, мій друже,
шукати мого олив'яного солдатика.

Підемо,
може знайдемо стежку.

• • •

Первносне лігво
построїв собі цар Соломон
з дерева з Ливану.
Срібні стовпці,
золоті поруччя,
посідок з пурпурної тканини,
вся середина прибрана з любов'ю
дочок Єрусалимських.

Біль блищить на нервах,
як роса на павутинні.
Баркаролі ґанків, кущів жасмину, шепотів тихих —
грубі романи —
розривають дитину завчасно
на тисячу маленьких тремтливих карликів.

Що ж, Томас Будденброк,
трудно висіти вічно,
як міст, між двома далекими берегами.

• • •

І знову зустріч:
до мене наближається параноїк.
В його очах горять неони, в його обличчі скаче мамбо.

Що він скаже мені?

Він проходить біля мене,
монотонно повторюючи:

This is the last stop,
as far as we go!
This is the last stop,
as far as we go!

Дай руку, кохана,
підемо звідціль.
Підемо шукати
інших слів, інших садів.

ЗМІСТ

МАРЕНУ ТОПИТИ, 1980

7 Віщун
8 Марену топити
10 Мала леґенда
11 Казка про день
12 Лук Філоктета
14 На полях «Іліяди»
14 1 Герої
15 2 Боги
16 3 Дезертир...
17 Монолог капітана Ейгеба
19 П'ятниця сам
20 Вишенський
21 Котляревський
22 Лист додому
23 Книга з дому
24 Декаданс
25 Блиск і відблиск
26 Друге перетворення
27 Друга огорожа
28 Мандарин дружині
29 Свята і чорт
30 Три легкі лекції
30 1 Наука краплин дощу
31 2 Наука річки
32 3 Наука моря

33 Ескізи
33 1 Мадриґал
34 2 Нарікання на грудень
35 Жебрак (З Сальваторе Квазімодо)
36 Божества (З В. Г. Мервіна)
37 Думаю про Воллеса Стівенса (З Роберта Блая)

ОСОБИСТА КЛІО, 1967

41 До Кліо
42 Три фраґменти «Слова»
43 Камінь
44 Фавст
45 Дон Жуан
46 Донна з Ґенуї
47 Освіта святого Франціска
48 Моцарт
49 Шопен
49 1 Прелюдія весіннього вечора
50 2 Етюд дощевого ранку
51 Бальзак
52 Малий поет
53 Моя Ітака
54 Подорожній
55 Зимовий романс
56 Підступ січня
57 В експресі
58 Пісня для Мар'яни
59 Жовтневий трактат
60 Глухої осені
61 Записки з щоденника
61 1 Перший вірш
62 2 За вікном
63 3 Виправдання
64 4 Декілька спостережень
66 Мотет (З Еудженіо Монтале)
67 Дерево плавника (З Річарда Вільбура)

ДІВЧИНІ БЕЗ КРАЇНИ, 1963

71 Дівчині без країни
72 Вечірній чай
73 А потім поїхали додому
74 Безсонна ніч
75 З Ґотфріда Бенна
76 Танцівниця
77 Пісня жінки під місяцем
78 Три емблеми
78 1 Краєвид і обличчя
79 2 В останнім домі дзеркала
80 3 Відсутність
81 Далеч доріг
82 Святий Авґустин
83 Каїнові
84 Вітряний Ікар
85 Осінній Вертер
86 Сьогодні вже не квіти...
87 Три вірші про ліс
87 1 Тим, що в лісі
88 2 Дерева
89 3 В лісі
90 Розрив-трава
91 Старий поет
92 Призначення
93 Питання
94 Ґотичний вечір
95 Грудневий день
96 Санаторія січня
97 Лови на однорога
97 1 Одноріг біля фонтану
98 2 Початок ловів
100 3 Пісня: діва заманює однорога
101 4 Одноріг умирає

ПРОМЕНИСТА ЗРАДА, 1960

105 Промениста зрада
106 Гетсиман
107 Щоб десь рука накреслила
108 Смерть хамелеона
109 Казка
110 Небезпека піску
111 Для Франчески
112 Знову для Франчески
113 Зрада ангела
114 Листопад
115 Грудень
116 З зеленого зошита
118 Спомин про місяць
124 Елоїза говорить
127 Кассандра говорить
129 Поетові
132 Літаючі машини
133 Крило Ікарове
135 Мовчи
136 Незнайомому старшому панові...
138 Прощання і привіт...

КАМІННИЙ САД, 1956

145 В кімнаті ста люстер
146 Уста листя
147 Гроби унуків
148 Нічні мініятюри
150 Поети
151 Проєкт для балету в трьох актах
153 Вечір
154 Учитель своїм учням
155 Коло
156 Середа
157 До Гамлета
158 Носталгія

159 Діямант
160 Тот говорить
161 Сам сон
162 Співрозмовниця
163 «Я вимагаю повних прав»
164 Вір мені
166 Імпровізація п'ятнадцятого листопада
168 Імпровізація опівночі
169 Іскри мене...
170 Не передбачається змін...
171 Ars poetica
172 Поетові
173 Орфеєві
175 З «Пісні пісень»